

Gyöngyöstarján Község Önkormányzat

Helyi Esélyegyenlőségi Programja

2023-2028.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
<i>Bevezetés</i>	3
A település bemutatása	5
<i>Értékeink, küldetésünk</i>	14
<i>A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja</i>	14
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	16
1. Jogszabályi háttér bemutatása	16
1.1 <i>A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása</i>	16
1.2 <i>Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.</i>	18
2. Stratégiai környezet bemutatása	18
2.1 <i>Az Európa 2020 stratégia</i>	18
2.2 <i>Nemzeti Reform Program</i>	20
2.3 <i>Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia</i>	20
2.4 <i>„Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia</i>	20
2.5 <i>Nemzeti Ifjúsági Stratégia</i>	21
2.6 <i>Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal</i>	21
2.7 <i>A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása</i>	21
2.8 <i>A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása</i>	21
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	21
3.1 <i>Jövedelmi és vagyoni helyzet</i>	22
3.2 <i>Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció</i>	23
3.3 <i>Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások</i>	30
3.4 <i>Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció</i>	31
3.5 <i>Telepek, szegregátumok helyzete</i>	36
3.6 <i>Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés</i>	36
3.7 <i>Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása</i>	39
3.8 <i>A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal</i>	41
3.9 <i>Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása</i>	41
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	41
4.1 <i>A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)</i>	43
4.2 <i>Szegregált, teletszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége</i>	47
4.3 <i>A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése</i>	47
4.4 <i>Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása</i>	55
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	56
5.1 <i>A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége</i>	56
5.2 <i>A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közműintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)</i>	59
5.3 <i>Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe</i>	59
5.4 <i>A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak</i>	59
5.5 <i>Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)</i>	60
5.6 <i>A nők szerepe a helyi közéletben</i>	60
5.7 <i>A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések</i>	60
5.8 <i>Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.</i>	60
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	61
6.1 <i>Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)</i>	61
6.2 <i>Idősek munkaerő-piaci helyzete</i>	64
6.3 <i>A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés</i>	65
6.4 <i>Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen</i>	66
6.5 <i>Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása</i>	66
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	67
7.1 <i>A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái</i>	67
7.2 <i>Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei</i>	68
7.3 <i>A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés</i>	69
7.4 <i>Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása</i>	69
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	70
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	70
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	71
Jövőképünk	73

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Magyarország Alaptörvénye XV. cikk (2) bekezdése értelmében Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Magyarország Országgyűlése elismeri minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltósággal, hátrányos megkülönböztetés nélkül élhessen, és ehhez az állam hatékony jogvédelmet biztosít.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban Ebktv.), a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021. június 30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva, Gyöngyöstarján Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat. A Helyi Esélyegyenlőségi Program (továbbiakban: HEP) helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll, amelyet a települési önkormányzat ötévente, öt év időtartamra fogad el. Elkészítésének szempontjait, az esélyegyenlőségi területeket és a HEP célcsoportjait a fenti jogszabályok rögzítik.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program célcsoportjai

A 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a

- mélyszegénységben élők,
- romák,
- gyermekek,
- nők,
- idősek és
- fogyatékkal élők.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Alapfogalmai

Asszimiláció: A kisebbség beolvad a többségbe: önkéntesen vagy kívülről való nyomás hatására átvéve annak kulturális sajátosságait és elhagyja a sajátját.

Marginalizáció: Valamely társadalmi csoport önhibáján kívül a társadalom peremére kerül.

Szegregáció: A társadalom valamely szegmensében megvalósuló erőszakos és/vagy intézményi-strukturális, nyílt és/vagy rejtett elkülönítés.

Szeparáció: A társadalmi kirekesztéssel és/vagy a társadalmi asszimilációval szembeni védekezésnek megvalósuló önkéntes elkülönülés (pl. nemzetiségi intézmények).

Integráció: A társadalom különböző csoportjainak közös térben megvalósuló sikeres együttélése, illetve az együttélés feltételeinek megteremtése. Az integráció egyik változata a „rideg integráció”, mely fókuszában a csoportheterogenitás létrehozása áll, és amely nem tesz tartalmi beavatkozást a heterogén csoportban történő sikeres fejlesztésre.

Inklúzió: Alapértelmezése a befogadás, azaz az exklúzió (kirekesztés) ellentétes irányú folyamata. Azon a társadalmi felismerésen alapul, hogy különböző életmódok és identitások létezhetnek egy időben és egy helyen, és hogy a közöttük létrejövő kommunikáció gazdagítja mindegyik résztvevőt. Az inkluzív társadalom, mint szemlélet követői a kölcsönös befogadást tartják szem előtt minden területen.

Inkluzív (befogadó) nevelés: Az integráló nevelési térben a gyerekek/tanulók befogadó nevelése akkor tud megvalósulni, ha a gyerekek/tanulók társadalmi és kulturális háttéréből, valamint egyéni adottságaiból adódó különbségeire az intézmény komplexitásában képes reflektálni. Vagyis inkluzív az az oktatást-nevelést megvalósító intézmény, mely a gyerek/tanuló csak rá jellemző sajátosságait maximálisan figyelembe véve, azokból kiindulva, azokra értékékként építve alakít ki befogadó környezetet.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a hátrányos helyzetű gyermekeknél az a)-c) pontokban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A település bemutatása

Gyöngyöstarján az ország legmagasabb hegyvonulatánál, a Mátra déli lábánál terül el, a Tarján-patak völgyében, Gyöngyöstől csupán 7 km távolságra. A fölötté magasló hegyet hajdan vár is koszorúzta. E későbronzkori települést a 707 m magas Világos, valamint a 812 m magas Tóthegyes öleli körül.

A Heves megyei kis község neve arra utal, hogy az ország egyik legnagyobb nemzetségének birtoka volt. A XIII. század óta lakott, első írásos emléke 1275-ből származik. Ekkor Tharian maior és minor névalakban szerepelt. Az Aba nemzetségből származó Tarjáni György három fiának birtokát képezte.

A falu két részre oszlott: Nagy- és Kistarjánra.

1383 után a település a Széchényi család birtokában volt. 1451-1560 között oppídiumként említik az okmányok, amely mezővárosi rangot jelent. 1582 táján Losonczy Anna és férje, Ungnád Kristóf szerezte meg a települést, majd 1650 körül a birtokterület Haller Sámuel tábornokra szállt, s maradt egészen a XVIII. század közepéig. A Haller család a barokk templomot, a plébániát, valamint a környék legnagyobb, legjelentékenyebb borpincéjét építtette 1740 körül.

A török hódoltság alatt a lakosság a sziklákba vájt pincékbe rejtőzött. A falu nem néptelenedett el, de mezővárosi rangját elvesztette. Súlyosabb csapásként érte a települést, hogy 1596-ban tűzvész martaléka lett Gyöngyöstarján.

1660-ban kétosztályú fiúiskola indult 170 tanulóval. A település fejlett iparral és mezőgazdasággal rendelkezett. Volt lignitbányája, téglagyára, agyag- és homokbányája, kőbányája, serfőzőháza, valamint szivógáz- és vízimalma.

Az 1700-as években a fejlett borkészítés és a közeli gyöngyösi borpiac helyhez kötötte az embereket. A lakosság egy része napjainkban is a hagyományos földművelésből és bortermelésből él.

Az 1830-as években a falu gróf Forgách Alajos, az Esterházy család, valamint Almásy Ferenc birtokában volt.

1848-ban a szabadságharc hallatára, Kossuth Lajos hívó szavára a faluból is hadba állt 12 jobbágy. Derekasán harcoltak, többen hősi halált haltak. Emlékükre utcát és teret neveztek el a községben, így a Gyöngyöstarjánba látogatók a Hősök útján közelíthetik meg a falu központját, a Jókai teret.

A szabadságharc idején kolera pusztított a faluban, s a helyzet csak romlott, mikor a hegyekben eredő patakok többször elöntötték a mélyen fekvő területeket. Az utolsó nagy árvíz 1989-ben volt, ezután megkezdték a patakok szabályozását.

Az I. és II. világháborúban sok helybéli lakos vett részt, akik közül sokakat hiába vártak évekig haza. A hősi halottak tiszteletére a carrarai márványból készült áldozati emlékmű a Markovits Brigitta Közösségi Szintér előtti parkban látható.

Az 1900-as évek első felében Borhy Györgynek volt itt nagyobb birtoka. Borhy elsősorban tervszerű erdőgazdálkodást honosított meg. A község határában, a Sósi-réten a nagybirokos gyönyörű vadászkastélyt építtetett.

A község másik közkedvelt kirándulóhelye Fajzatpuszta, amely az 1200-as években egy vörös ruhás szerzetesrend tulajdona volt, később pedig jezsuita birtokként működött.

Érdeemes még megemlíteni, mint gyöngyöstarjáni érdekességet, a Kövesdombon található hazánkban egyedülálló, európai hírű kőképződményt, amely úgynevezett lemezes, pados jáspis lelőhely. Az alsó rétegekben a zöld, felül a vörös dominál.

A község határában található még a Lógi-kút, amelyből az 1900-as évek elején egy harangot emeltek ki, melyet a tatárok elől a lakosság süllyesztett a kútba. A harang a templomban, a szószék alatt van kiállítva.

Meg kell még említeni - történelmi szempontból - a Les-hegyet, melyről a lakosság az Alföld felé kémlelt, hogy jönnek-e a tatárok.

1960-ban Gyöngyöstarján a szélsően agrár jellegű falvak kategóriájába sorolható, ahol nagy hagyományai vannak a gyümölcs- és szőlőtermesztésnek. A nagyüzemi mezőgazdaságra történő áttérés nagyban csökkentette a mezőgazdasági feldolgozást. 1960-hoz képest 1970-ben agrárból

mérsékeltén agrár lett a község, majd 1970-hez képest 1980-ban mérsékeltén agrárból iparszegény lett Gyöngyöstarján.

A falu életében jelentős volt az 1960-1980 közötti időszak. Megépítették a Művelődési Házat, és az 50 férőhelyes óvodát, új orvosi rendelő készült szolgálati lakással, felújított épületben átadták az Öregek Napközi Otthonát, valamint elkészült a ravatalozó. Korszerű víz- és telefonhálózat épült ki, korszerűsítették az egész villanyhálózatot és megkezdték a patakszabályozási munkálatokat.

1980-ban megépült az új iskola, melyet az elkövetkezendő években két ütemben bővítettek. Új postát kapott a település és az óvoda is bővítésre került. Több km úthálózat kapott szilárd burkolatot, befejeződtek a patakszabályozási munkálatok és hordalékfogó gátak kerültek átadásra (a Tarján-és Meggyes-patakon). Korszerűsítették a közvilágítást és a vízbázis is bővítésre került.

Az 1990-es években ismét dinamikusan fejlődött a település.

Kiépült a községi szennyvízhálózat, a vezetékes gáz, és a telefonhálózat. A hősi halottak tiszteletére áldozati emlékmű készült, a római katolikus templom külső tatarozást kapott.

Újabb utak, járdák épültek, illetve felújításra kerültek, működésbe lépett a kábeltelevíziós rendszer.

A falu központjában megépítették a kereskedőházakat, megtörtént a parkosítás, elhelyezték az utcanév táblákat, valamint a központban a falutérképet helyezték ki az idelátogatók könnyebb tájékozódása érdekében.

Megtörtént a hídkorlátok felújítása, cseréje, valamint helyet biztosítottak a gyógyszertárnak, illetve megnyílt a fogorvosi rendelő.

A polgármesteri hivatal és intézményei korszerű irodatechnikai eszközökkel lettek felszerelve, az iskolában számítógépes- és nyelvi tanterem került átadásra.

A millennium évétől mezőgazdasági út épült, az új településrészen lévő utca is aszfaltburkolatot kapott, valamint az egész település úthálózatának felújítása befejezésre került.

A község központjában átadásra került a Tarján Klub, körülötte térburkolatot építettek, mellette pedig parkot hoztak létre.

A község vízellátásának érdekében új nagyteljesítményű kutat fúrattak, energiatakarékos lámpákkal láttak el több utcát, valamint sor került a templomot megvilágító fényszórók korszerűsítésére.

Kialakították az Általános Művelődési Központban a háztartási tantermet, megterveztették a tornatermet és elkészült az akadálymentesítés.

Az ifjúsági nyelvi képzések fejlesztésére kapcsolatot teremtettek a németországi Wershofen és Geisingen településekkel.

A sportot kedvelők nagy örömeire elkészítették a sportpálya mellett egy salakos kispályát, melyet kerítéssel és esti világítással láttak el. Átépítették a sportöltözőt és felújították a füves labdarúgópályát.

A község legforgalmasabb helyein mintegy 100 db virágedényt helyeztek el, ezzel is szebbé, virágosabbá téve a települést.

Megjelentették a Gyöngyöstarjáni Hírmondót, mely a község helyi időszaki lapja.

Felújították a ravatalozót, bevezették a szelektív hulladékgyűjtést valamint a kábeltelevíziós rendszert teljesen átalakították, s így lehetőség nyílt az egész településen az Internet bevezetésére.

2018. januárjától megújult a községben a közvilágítás, ami már régóta húzódó terve volt az önkormányzatnak. Pályázat hiányában azonban nem kerülhetett rá sor, ezért saját forrásból volt szükség az égető probléma megoldására. A modern ledes világítás átformálta a község éjszakai látképét, minden szempontból kielégítő módon szolgálja a lakosság igényeit.

Az általános iskolába igyekvő gyermekek számára gyalogos átkelőhelyet alakított ki az önkormányzat, mely egyben forgalom- és sebességkorlátozóként is funkcionál, mivel kiemelkedik az útfelületből, ezáltal lassításra kényszeríti a közeledő autókat.

Az utóbbi években, pályázati forrásból megújult a Napköziotthonos Óvoda, mely gyönyörű környezetben várja kis lakóit, felújított csoportszobák a gyermekek kényelmét szolgálják,

hangulatos, nyugodt játéktereket, udvari foglalkoztatókat biztosítva az egész napos nevelő munkához.

Az óvodások, általános iskolások és szociális étkezők részére biztosít hideg és meleg étkezést az óvoda épületében található konyha, melynek felújítása az óvodával együtt megtörtént. Mára korszerű eszközökkel, megújult környezetben végzik napi munkájukat a dolgozók.

A Gyöngyöstarjáni Általános Iskolában, pályázat keretében energetikai korszerűsítésre került sor, melynek keretében tantermek, mellékhelyiségek is megújultak. A közel 50 millió forintos beruházás nem csupán a gyermekek, de a tanárok és a lakosság érdekeit is szolgálja.

2021. év végére a Gyöngyöstarjáni Közös Önkormányzati Hivatal, a Markovits Brigitta Közösségi Színtér, valamint az Általános Iskola energetikai pályázatból új arculattal újult meg, melynek keretében nyílászárók cseréjére, fűdém- és homlokzati szigetelésre került sor. Az épületekre korszerű napelemek kerültek, így a felhasznált energiát is sikerült csökkenteni.

A Gyöngyös felőli bekötőút új burkolatot kapott, így a megközelíthetőség is kényelmesebbé vált, amit már régóta vártak a Gyöngyöstarjában közlekedők.

A temetőben a ravatalozó épülete megújult, a korábbi lapos tetőt sáttortető váltotta fel. Kiépülésre kerültek a mellékhelyiségek, térkövezést követően megszüpültek a temetői vízcsapok, valamint a bejárat környéke. Új parkolót alakított ki az önkormányzat, amit a temetőbe látogatók igénybe tudnak venni.

Pályázati keretből a községben hat építési telket alakítottunk ki, melyekhez a közüzemi szolgáltatások is kiépítésre kerültek.

2023. június 8-án hatalmas esőzést követően villámárvíz tört be a faluba, amely két halálos áldozatot is követelt, valamint hatalmas károkat okozott, elsősorban a Széchenyi István utcában. Az árvíz levonulása után a helyreállítási munkálatok azonnal megkezdődtek, azonban előreláthatóan a patakmeder, a hidak, valamint a záportározó korábbi állapotának visszaállítása még sok időt vesz igénybe.

Gyöngyöstarján demográfiai adatai: (1-5. számú táblázatok)

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

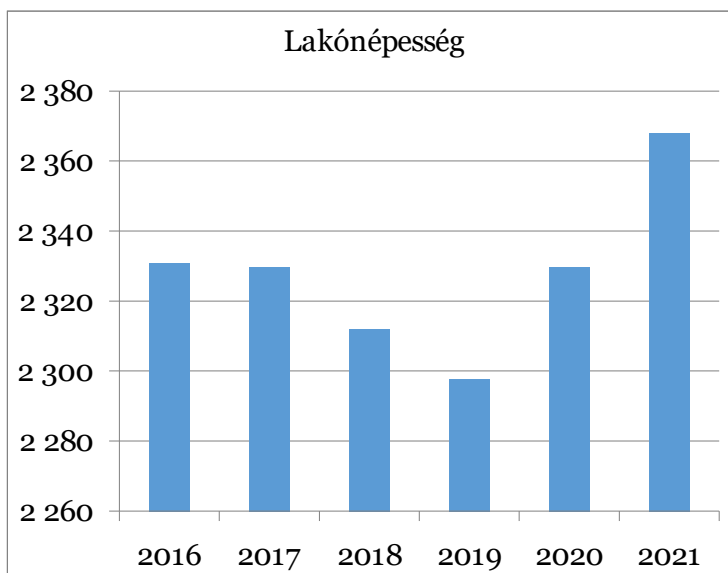
Év	fő (TS 001)	Változás
2016	2 331	bázis év
2017	2 330	99,96%
2018	2 312	99,23%
2019	2 298	99,39%
2020	2 330	101,39%
2021	2 368	104,63%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A lakónépességet úgy értjük, mint az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

Ez a számadat, illetve a változás aránya megmutatja, hogy az adott településen mekkora lakónépességre vonatkoztatva kell áttekinteni az esélyegyenlőség megvalósulását.

Megfigyelhető, hogy 2016-tól lakónépesség száma fokozatosan csökkent, de 2020-ban a lakosság népességszáma nőni kezdett, ami a következő évben is megfigyelhető.

2. számú táblázat – Állandó népesség – nők és férfiak aránya

Korcsoport	fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 096	1 172	2268	48,32%	51,68%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			50	2,20%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	144	148	292	6,35%	6,53%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	43	25	68	1,90%	1,10%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	657	604	1261	28,97%	26,63%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	80	82	162	3,53%	3,62%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	172	313	485	7,58%	13,80%

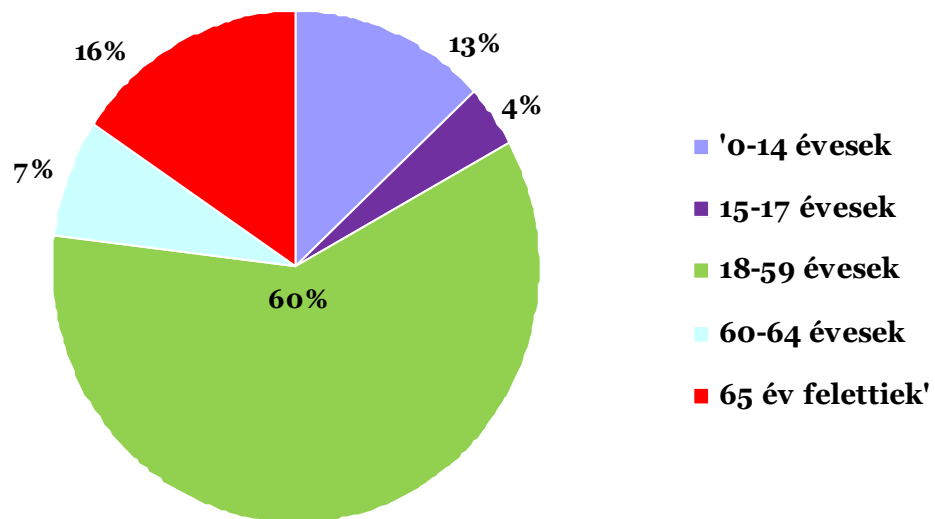
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség: az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek adatait tartalmazza, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk). Ebbe a csoportba tartoznak azok a személyek is, akik valamely okból (munkavállalás, tanulás, diplomáciai, kereskedelmi, tudományos megbízás teljesítése stb.) az eszmei időpontban átmenetileg külföldön tartózkodnak, de bejelentett lakóhelyük (lakásuk) az adott területen volt.

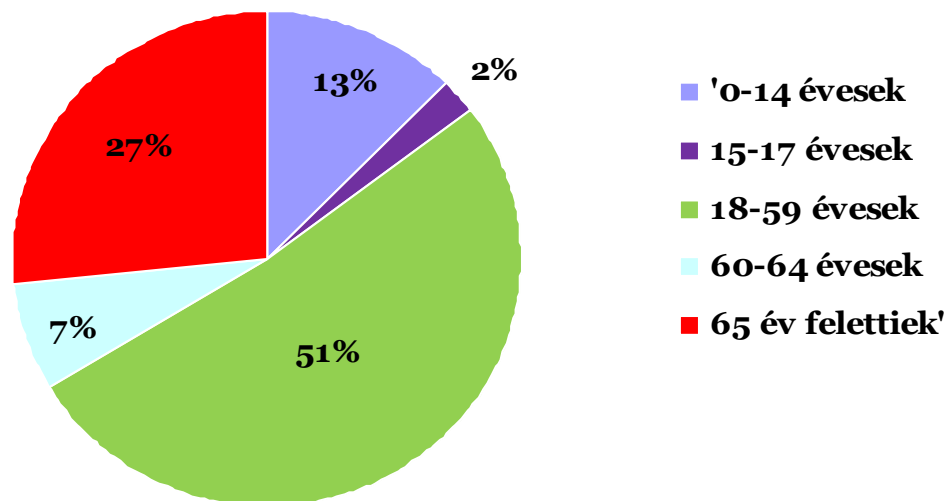
Az adattábla alapján jól látható, hogy a községben az állandó népesség körében a nők aránya folyamatosan magasabb, mint a férfiaké.

Továbbá az is jól kivehető, hogy a 65 feletti nők aránya lényegesen magasabb, amely jelzi, hogy a férfiak várható élettartama alacsonyabb, mint a nőké. Ezen tendencia javítása érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a népesség minél nagyobb számú bevonására a férfi lakosságot érintő egészségügyi szűrővizsgálatok szervezésében.

A lakosság 64%-a tartozik az aktív – 18 és 59 év közötti – korosztályba, ezért fontos a munkalehetőség, valamint a lakhatáshoz kapcsolódó szolgáltatások minél nagyobb számú elérhetősége.

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

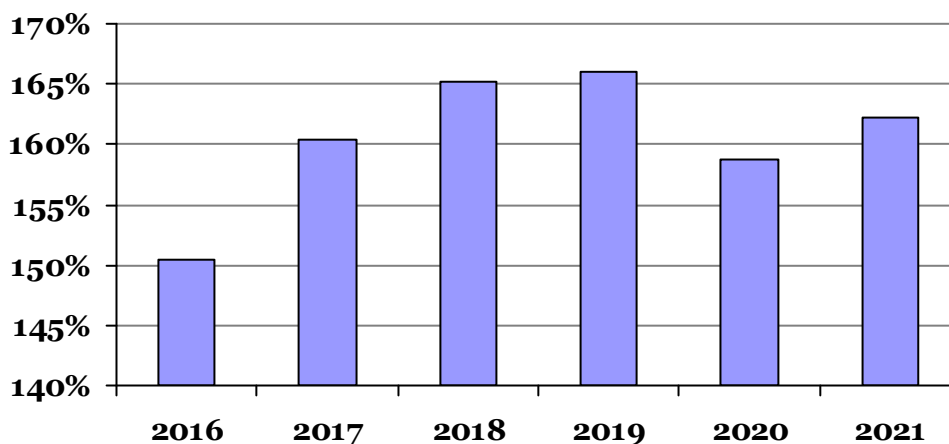
Állandó népesség - nők életkori megoszlása

5. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	456	303	150,50%
2017	473	295	160,34%
2018	484	293	165,19%
2019	485	292	166,10%
2020	481	303	158,75%
2021	493	304	162,17%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Öregedési index (%)

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut. Az öregedési indexet úgy számítjuk ki, hogy a 65 év felettieket elosztjuk a 0-14 évesekkel, és ezt megszorozzuk százal. Ez az index megmutatja, hogy az adott település népességére mi a jellemző: amennyiben 100 alatti az index, akkor túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a népegykezerkezet. Ha az index 100 felett van, akkor a 65 év felettiek vannak többen, és a település előregedő. A kétféle helyzet legegyszerűbben esélyegyenlőség szempontjából úgy értelmezhető, hogy míg a fiatalos népegykezerkezet esetén a gyerekek, addig az öregedő esetén az idősek fokozottabb ellátására van szükség.

A község öregedési indexének javítása érdekében célkitűzés lehet, hogy a fiatalokat vissza kell csábítani, illetve jobb feltételeket kell biztosítani családok betelepüléséhez a településre.

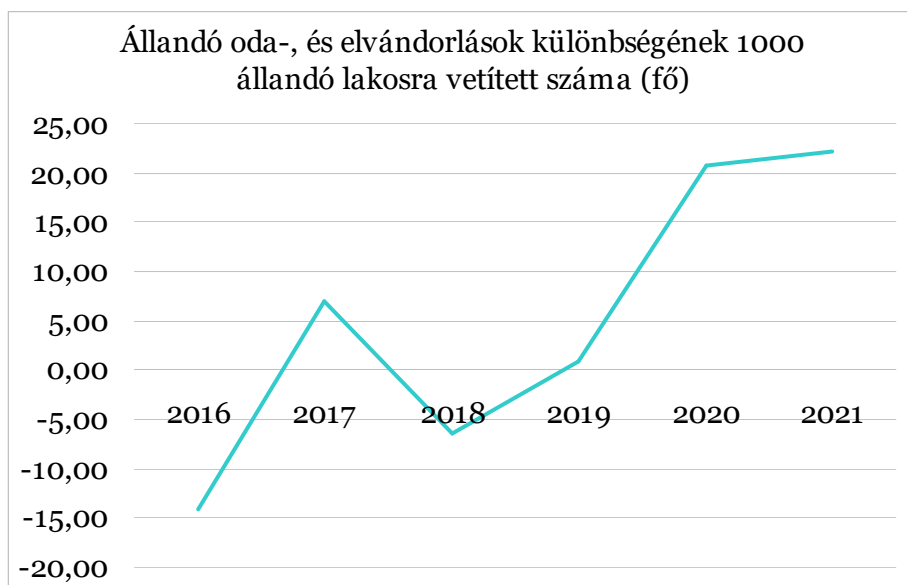
6. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2016	-14,05
2017	6,87
2018	-6,46
2019	0,87
2020	20,74
2021	22,14

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az odavándorlási és elvándorlási arányszám különbsége a belső vándorlási egyenleg, amely azt mutatja meg, hogy a település népessége a megadott években hány ezrelékkal nőtt vagy csökkent a belső vándorlás következtében.

A fenti táblázat szerint a belső vándorlási egyenleg 2019-ben enyhe emelkedést mutat, ezt követően pedig már erőteljes bevándorlás tapasztalható.

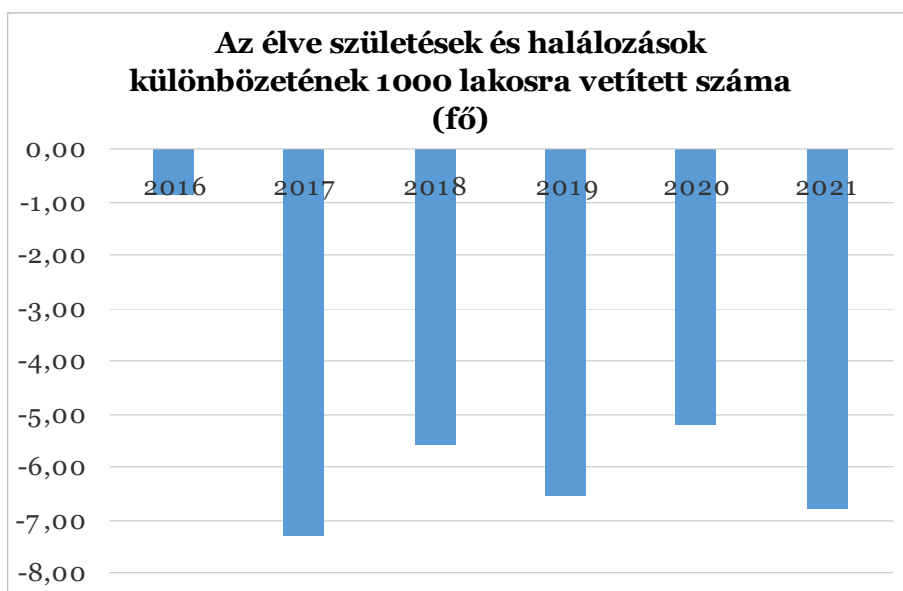

7. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2016	-0,85
2017	-7,29
2018	-5,60
2019	-6,51
2020	-5,19
2021	-6,81

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A népesség alakulását – a vándorlásoktól eltekintve – a születések és halálozások száma és ezek egyenlege szabja meg. Ez az ún. természetes szaporodás, amely az élveszületések és a halálozások különbözete. A fenti adatok tanúsága szerint a halálozások száma meghaladja az élveszületések számát, ezért is mondható, hogy Gyöngyöstarján előregedő község. A természetes szaporodás nem tudja egyedül megállítani a falu létszámának fogyását, a lakosság szám emelkedésében a betelepülők nagymértékben vesznek részt.

Értékeink, küldetésünk

Gyöngyöstarján Község Önkormányzatának Képviselő-testülete 2013-ban elfogadta öt éves Helyi Esélyegyenlőségi Programját. Az ebben megfogalmazott intézkedések eredményeit, tapasztalatait 2018-ban értékelte, továbbgondolta és a következő 2018-2023. időszakra vonatkozóan ismét elkészítette azt. Újabb öt év elteltével az eltelt időszak fejlesztéseit és eredményeit ismét áttekintve készíti el 2028-ig érvényes Helyi Esélyegyenlőségi Programját.

A településen az infrastruktúra megfelelő, a község kiépített víz-, szennyvíz-, gáz-, telefon- és kábeltévé hálózattal rendelkezik.

Gyöngyöstarján Község Önkormányzata számára továbbra is elsődleges feladat a közintézmények fenntartása, bővítése. Fontos, hogy az itt élő emberek számára egyenlő hozzáférést nyújtson a különböző szolgáltatásokhoz, foglalkoztatáshoz. Nagyobb odafigyeléssel és a különböző társadalmi szervezetekkel történő összefogással, a mélyszegénység kialakulásának megelőzését szintén fontos feladatának tekinti a település vezetése, hiszen a település számára érték az ember, ezáltal az esélyegyenlőség is. A község akkor tud igazán fejlődni, ha az emberek itt biztonságban érzik magukat, érzik azt, hogy a településtől és az önkormányzattól minden lehetséges segítséget megkapnak, hogy ők is hasznos tagjai társadalmunknak.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program küldetése, hogy a mindennapi élet valamennyi területén elősegítse azt, hogy egyenlő esélyekkel induljanak az egyes társadalmi csoportok tagjai. Ez nem csupán követelmény, de az önkormányzat hosszú távú érdeke is.

Gyöngyöstarján Község Önkormányzata folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a település működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekinti, amely áthatja valamennyi az önkormányzat valamennyi tevékenységét: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

A településen található közintézmények egyik alapvető küldetése a nehéz körülmények között élők felzárkóztatása, a nevelés-oktatás terén a jó képességű gyermekek fejlesztése integrált nevelési - oktatási programokkal, a közművelődés terén a hátrányos helyzetben élők bevonása a közösségi életbe, az önkormányzat állami támogatású közmunkaprogramjaival is a munkaerőpiacra visszajutást kívánja elősegíteni.

Ezen szempontok alapján önkormányzatunk küldetésének tekinti a lakosság igényeinek magas színvonalú kiszolgálását a közszolgáltatások nyújtása területén, valamint egyenrangú kapcsolat kiépítésére törekszik a lakossággal és munkatársakkal egyaránt. Az ügyfélbarát önkormányzat hatékony és jogszerű ügyintézését biztosít magas szaktudással, az esélyegyenlőség, szociális érzékenység, szolidaritás és tolerancia szem előtt tartásával.

Célok

- helyi vállalkozások támogatása,
- turizmusfejlesztés,
- település értékeihez illeszkedő beruházások támogatása,
- munkahelyteremtés,
- oktatás fejlesztése, oktatási intézmények korszerűsítése,
- szociális és egészségügyi szolgáltatások javítása,
- környezetvédelem.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Gyöngyöstarján Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,

- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).
- A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük.

A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

A jogszabályi környezet változásai

A szociális területet lefedő, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.) és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyt.) jelentős változáson ment keresztül.

A 2013. évi LXXV. törvény és a 197/2013. (VI. 13.) Kormányrendelet módosítja a fenti jogszabályokat. A törvénymódosítás értelmében 2015. március 1-jétől az átmeneti segély, a temetési segély és a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás önálló ellátási formaként megszűnik, és önkormányzati segéllyé olvad össze. A törvény felhatalmazása szerint a települési önkormányzatnak legkésőbb 2014. december 31-jéig kellett megalkotnia az önkormányzati segély megállapításának, kifizetésének, folyósításának valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól szóló rendeletét.

Az önkormányzatok által biztosított ellátás neve 2015. március 1-jétől egységesen települési támogatás lett.

E támogatás keretében az önkormányzatok az általuk támogatandónak ítélt, rendeletükben szabályozott élethelyzetekre nyújthatnak támogatást. Az önkormányzatok kötelezettsége abban áll, hogy a települési támogatásról rendeletet alkosson. Annak eldöntése, hogy e támogatás keretében milyen célokra, mely feltételek teljesülése esetén milyen összegű támogatást nyújt, teljes mértékben az önkormányzat mérlegelési jogkörébe tartozik.

Az Szt. által szabott egyetlen kötelezettség az, hogy a képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást köteles nyújtani. A létfenntartást veszélyeztető élethelyzet, a létfenntartási gond meghatározása az önkormányzat jogosultsága, hasonlóan az ilyen helyzetekben nyújtandó támogatás összegének meghatározásához.

A kötelezően nyújtandó ellátásokat 2015. március 1-jétől a járási hivatalok állapítják meg. Ezek az ellátások a következők:

- aktív korúak ellátása,
- időskorúak járadéka,
- ápolási díj (alapösszegű, emelt összegű és kiemelt ápolási díj),
- közgyógyellátás (alanyi és normatív formák),
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szociális szolgáltatásokat érintő módosításai:

- az intézményi térítési díj szabályainak változása,
- a támogatott lakhatás szabályainak módosítása,
- belépési hozzájárulás bevezetése a tartós bentlakást nyújtó szociális intézményekben,
- az intézményi jogviszony megszüntetésére vonatkozó szabályok módosítása,
- a területi lefedettséget figyelembe vevő finanszírozási rendszerbe történő befogadás szabályainak módosítása,
- családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás működésének racionalizálása,
- lakóotthoni átalakulás kötelezettségének hatályos kívül helyezése,
- támogatott lakhatás célcsoportjainak változása,
- térítési díj visszamenőleges megállapítása kivételes esetben,
- jogorvoslati rend pontosítása,
- a falu és tanyagondnoki szolgáltatás egyes szabályainak módosítása,
- egyházi kiegészítő támogatás megtérítésére vonatkozó szabály pontosítása.

Az Szt.-hez kapcsolódó kormányrendeletek legfontosabb változásai

- A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények ágazati azonosítójáról és országos nyilvántartásáról szóló 226/2006. (XI. 20.) Kormányrendelet módosításai.
- A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről.
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról szóló 29/1993. (II. 17.) Kormányrendelet módosításai.
- A támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások finanszírozásának rendjéről szóló 191/2008. (VII. 30.) Kormányrendelet módosításai.

- Az egyházi és nem állami fenntartású szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok állami támogatásáról szóló 489/2013. (XII. 18.) Kormányrendelet módosításai.
- A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalról, valamint a szakmai irányítása alá tartozó rehabilitációs szakigazgatási szervek feladat- és hatásköréről szóló 95/2012. (V. 15.) Kormányrendelet módosításai.

Az Szt.-hez kapcsolódó miniszteri rendeletek legfontosabb változásai

- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI. 24.) SZCSM rendelet módosításai. A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet módosításai.
- A gondozási szükséglet, valamint az egészségi állapoton alapuló szociális rászorultság vizsgálatának és igazolásának részletes szabályairól szóló 36/2007. (XII. 22.) SZMM rendelet módosítása.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Gyöngyöstarján Község Önkormányzata újabb 5 évre szóló programot fogad el, melyet 2 évente áttekint és szükség szerint felülvizsgál. Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – jogszabályi keretek között – önállóan mérlegel és figyelembe veszi a jelen dokumentumot szabályozó jogszabályokat. Helyi rendeletalkotása során az egyes közszolgáltatások igénybevételénél figyelembe veszi a célcsoportokra vonatkozó intézkedési tervet, mely a HEP részét alkotja.

Az esélyegyenlőséget segítő, Gyöngyöstarján Község Önkormányzatának Képviselő-testülete törvényi felhatalmazás alapján az alábbi önkormányzati rendeleteket alkotta:

- Képviselő-testület szervezeti és működési szabályzatáról szóló 14/2014. (XII. 1.) önkormányzati rendelet.
- A szociális és gyermekjóléti ellátások helyi szabályairól szóló 14/2021. (X. 6.) önkormányzati rendelet.
- A helyi építési szabályzatról és szabályozási tervről szóló 12/2014. (X. 15.) önkormányzati rendelet, valamint Gyöngyöstarján Község Településszerkezeti tervének jóváhagyásáról szóló 54/2014 (X. 1.) KT határozata alapján megalkotott településrendezési terv messzemenően figyelembe veszi a célcsoportok helyzetét és érdekeit a településrendezési tervek elkészítésénél és elfogadásánál, a település alakításánál, fejlesztési irányainál, a területrészek felhasználási módjánál, műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakításánál, elrendezésénél.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Az Európa 2020 stratégia²

Az Európa 2020 az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája, a 2000-ben megkezdett Lisszaboni Stratégia folytatása, annak tapasztalatait beépítő új, közösségi gazdaságpolitikai célrendszer és ahhoz tartozó intézkedésterv. A stratégiában hangsúlyt kap az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés, mert ennek révén orvosolhatók az európai gazdaság strukturális hiányosságai, növelhető a versenyképesség és a termelékenység, illetve lefektethetők a fenntartható szociális piacgazdaság alapjai. A stratégia elsősorban az uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, és az intelligensebb, fenntarthatóbb és befogadóbb növekedés feltételeit kívánja megteremteni.

² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak – Intézkedések a stabilitás, a növekedés és a munkahelyteremtés érdekében, Brüsszel, 2012. május 30.

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns célkitűzések, melyeket 2020-ra az Unió egészének teljesítenie kell, két területen is megjelenik. Az első terület esetében, az oktatásban a lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni. A második célterület a szegénység/társadalmi kirekesztés elleni intézkedések, melyek azt célozzák, hogy legalább 20 millióval csökkenjen azok számára, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

2014-2020 közötti időszak Operatív programjai:

- Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP (GINOP)
- Versenyképes Közép-Magyarország OP (VEKOP)
- Terület és Településfejlesztési OP (TOP)
- Intelligens Közlekedésfejlesztési OP (IKOP)
- Környezet és Energetikai Hatékonyság OP (KEHOP)
- Emberi Erőforrás Fejlesztési OP (EFOP)
- Koordinációs OP (KOP)
- „Vidékfejlesztés, halászat” OP

A felzárkózás politika alapdokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia (2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Fogymegelőzési Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

Gyöngyöstarján 2017 és 2018. évben TOP pályázatok keretében két projektre nyert el támogatást:

TOP-3.2.1-16 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése

A pályázat segítségével megvalósul az önkormányzat tulajdonában lévő három épület (Általános Iskola, Művelődési Ház, Közös Önkormányzati Hivatal) energetikai korszerűsítése, ami új, korszerű nyílászárók beépítését, valamint – egyes esetekben – a határoló felületek hőszigetelését jelenti. Az állagmegóvás mellett cél az energiatakarékos működés feltételének megteremtése, mivel a hőszigetelés és nyílászáró csere révén javul az érintett épületek hőtartó képessége.

TOP-4.1.1-15 Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése

A pályázat keretén belül új, korszerű védőnői szolgálat kerül kialakításra. Az egészségügyi alapellátó-rendszer infrastrukturális fejlesztése a szolgálat ellátásának és infrastrukturális

feltételeinek korszerűsítését, a hozzáférés egyenlőtlenségeinek mérséklését célozza, különös tekintettel az alábbi célcsoportokra: várandósok, nők, gyerekek és fiatalok. A védőnői ellátás fejlesztésének fontosságát az adja, hogy ez a szint képes leginkább elvégezni az alapvető szűrővizsgálatokat és egészségügyi állapotfelméréseket, ezáltal kiemelt szerepe van a prevencióban, a lakosság közvetlen környezetében (lakóhelyén). Az egészségügyi infrastrukturális fejlesztések a lakosság egészségben eltöltött éveinek növekedését, a megelőzést, a korai felismerést, a korai fejlesztést, az egészséges fejlődést, az életminőség javítását valamint a szolgáltatások költség-hatékonyságának és minőségének javítását segítik elő. Az egészségügyi alapellátó-rendszer infrastrukturális fejlesztései hozzájárulnak a Semmelweis Tervben és az „Egészséges Magyarország 2014-2020” c. Egészségügyi Ágazati Stratégiában foglalt célkitűzések megvalósulásához is.

2.2 Nemzeti Reform Program

Az Európa 2020 stratégia megvalósításának legfontosabb eszköze tagállami szinten a nemzeti reformprogramok jelentik, melyeket a tagállamoknak minden év áprilisában, a stabilitási/konvergencia programokkal együtt kell elkészíteniük. A nemzeti reformprogramok rögzítik az uniós kiemelt célok alapján megfogalmazott nemzeti célokat, továbbá ismertetik, hogyan kívánják a kormányok a célokat teljesíteni, illetve a növekedést hátráltató akadályokat leküzdeni. A dokumentumok azt is meghatározzák, hogy kik, mikor, milyen intézkedéseket hoznak majd, s hogy ennek milyen költségvetési vonzatai lesznek.³ A Nemzeti Reform Program az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetének javításának szempontjából közvetlen jelentőséggel bíró célkitűzéseket és intézkedéseket tett.

2.3 Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia⁴

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) az Európai Bizottság által 2011-ben jóváhagyott „A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig” című dokumentumban foglaltakhoz illeszkedik. Az NTFS a szegénység elleni fellépés érdekében megfogalmazott felzárkózási politikát helyezi középpontba, emellett hangsúlyos célja a roma közösségek kirekesztése ellen ható folyamatok megelőzése, felszámolása. A stratégia célja, hogy a szegénység szempontjából meghatározó problématerületek – gyermekszegénység, romák helyzete, hátrányos helyzetű térségek – hosszú távú elképzeléseinek integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben történő kezelését kívánja előmozdítani, figyelemmel a többi, a társadalmi felzárkózási szempontjából releváns stratégiára, így a gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatáspolitikára, a vidékfejlesztésre, az egészségügyi, szociálpolitikai, közgazdasági elképzelésekre.

2.4 „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia⁵

A Legyen jobb a gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Felzárkózási Stratégiában egy olyan átfogó felzárkózási politikai megközelítés került lefektetésre, amely a szakpolitikák összehangolásával és komplex beavatkozásokkal kívánja elősegíteni hazánk társadalmi és területi kohézióját. Ennek megalapozására a Felzárkózási Stratégia részletes helyzetelemzést tartalmaz. A helyzetelemzés a szegénység, a roma népesség helyzete, a gyermekek helyzete, a területi hátrányok, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkavállaláshoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és az alapvető szolgáltatásokhoz való

³ Európai Bizottság, Európa 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/documents/related-document-type/index_hu.htm

⁴ <http://romagov.kormany.hu/nemzeti-tarsadalmi-felzarkozasi-strategia-dokumentumok> És ezzel párhuzamosan: A Magyar nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia végrehajtásának a 2015-2017. évekre szóló kormányzati intézkedési terve http://romagov.kormany.hu/download/c/c6/fo000/NTFS2_Korm_hat_terv20150506%20v%C3%Aggleges.doc

⁵ 47/2007. (V. 31.) OGY határozat a « Legyen jobb a gyermekeknek ! » Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032. www.biztoskezet.hu Ezzel párhuzamosan : Jelentés a « Legyen jobb a gyermekeknek ! » Nemzeti Stratégia Értékelő Bizottság 2011. évi feladatainak végrehajtásáról

hozzáférés kérdései kapcsán a jelen helyzet bemutatását és a problémákhoz kapcsolódó következtetéseket tartalmazza.

2.5 Nemzeti Ifjúsági Stratégia

A stratégia felvázolja az ifjúsági korosztályok fejlődésének optimális irányait. Célja, hogy hosszú távon irányt szabjon az ifjúság életfeltételeinek javításához, segítséget nyújtson a szféra valamennyi szereplőjének az ifjúsággal kapcsolatos intézkedések tervezéséhez, szervezéséhez és végrehajtásához. A NIS mint keret, lehetőséget ad arra, hogy kormányzati ciklusokon átívelő célokkal és irányokkal lehessen tervezni.

A stratégia, mint alapidokumentum meghatározza a fejlesztés fő irányait; megvalósításához – a feltételek folyamatos felülvizsgálata mellett – cselekvési tervek készülnek, amelyek konkrét feladatokat határoznak meg az érintett ágazati miniszterek részére. A stratégia javaslatot tesz továbbá az ifjúság élethelyzetét meghatározó jogszabályi környezet áttekintésére, felülvizsgálatára.

2.6 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Gyöngyöstarján Község Önkormányzatának költségvetési koncepciója támogatja az esélyegyenlőség megvalósulását. Az önkormányzat azonban pályázati források nélkül nem tudja a betervezett feladatait megvalósítani. Céljainak eléréséhez, illetve a célcsoportok támogatásához elengedhetetlen a különböző pénzügyi források előteremtése. További önkormányzati dokumentumok, mint a HEP kapcsolódási pontjai: Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció stb.

2.7 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Gyöngyöstarján a gyermekjóléti feladatok ellátását a Gyöngyös Körzete Kistérségi Többcélú Társulás keretében látja el. A társulási megállapodásban részletesen megtalálható a társulás által ellátott feladat- és hatáskörök.

A Mátraaljai Önkormányzatok Egészségügyi Társulása keretében történik a hétfégi orvosi ügyelet ellátása. Az ezzel kapcsolatos feladat- és hatásköröket a társulási megállapodás részletesen tartalmazza.

2.8 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adatahiányok kimutatása

A helyzetelemzés elkészítéséhez a KSH és a TeIR adatbázis, valamint a népszámlálási adatok szolgáltak alapul.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A mélyszegénység, mint fogalom napjainkban egyre gyakrabban használatos, nem csupán tudományos fogalomként a szociológiában, de a hétköznapi életben is. Azt jelenti, hogy valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből a helyzetből önerőből kilépjenek.

A szegénység kialakulásának okai többek között a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza.⁶ A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási

⁶ Lásd pl. A tartós szegénység csökkentésének lehetőségeit Magyarországon, Budapest Intézet, 2012. http://www.budapestinstitute.eu/uploads/BI_tartos_szegenyseg_okok_1.1.pdf

körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkeznek. Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza. Az elmúlt években a hátrányos helyzetűek, inaktív munkaerő-piacra történő visszakerülése érdekében az önkormányzat közfoglalkoztatással igyekezett segíteni a munkavégzéshez kapcsolt, munkajövedelemmel járó foglalkoztatást.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A mélyszegénység számos társadalmi tényező által meghatározott összetett jelenség, amelynek kialakulásában egyaránt szerepet játszanak a társadalmi és kulturális hátrányok, a szocializációs hiányosságok, az iskolai és képzési deficit, valamint a munkaerő-piacon elszenvedett hátrányok is.

Általában azokat a területi egységeket tekintjük mélyszegénység által sújtott településeknek, településrészeknek, ahol „a nagyon alacsony iskolázottság és foglalkoztatási ráta, erős települési, lakóövezeti térségi koncentráció és szegregáció, az ezekből következő súlyos szociális deficit és a hátrányos társadalmi helyzet újratermelődésének nagyon nagy valószínűsége jellemzi.” Ha a TÁMOP ezen megfogalmazását tekintjük kiindulópontnak megállapíthatjuk, hogy Gyöngyöstarján nem tartozik a mélyszegénység által sújtotta településekhez.

Az önkormányzat intézményei és szociális támogatási rendszere, valamint a közfoglalkoztatási program utóbbi évei adataiból is kitűnik, hogy egyre kevesebben veszik igénybe az önkormányzat által nyújtható támogatásokat. A szociális jelzőrendszeren keresztül (családsegítő, védőnő, szociális gondozó, jegyző) tudomásra jutó egyéni problémákat, egyéni megoldásokkal tudja a község kezelni.

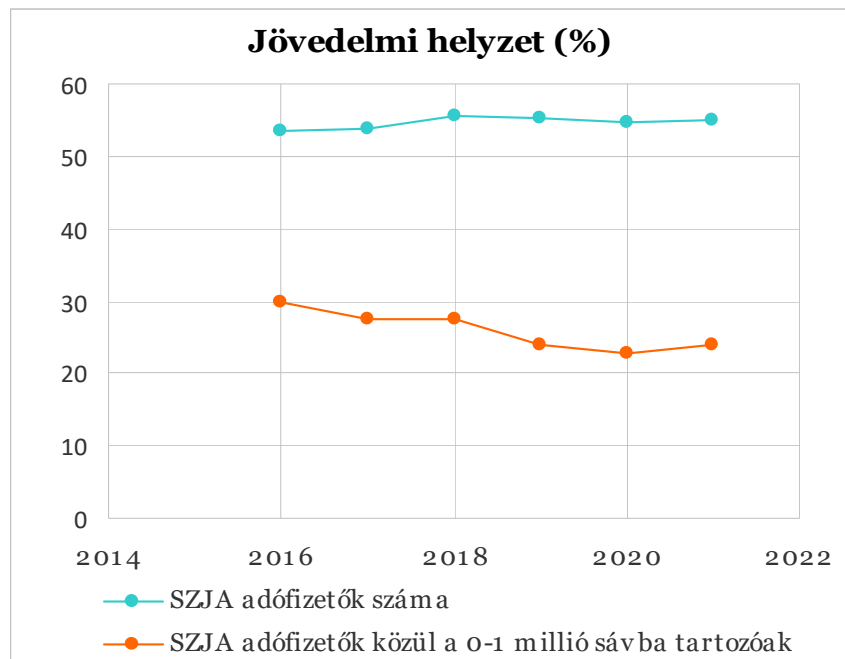
A Központi Statisztikai Hivatal nyilvántartásában Gyöngyöstarján községnek nincs sem szegregátuma, sem szegregációval veszélyeztetett területe.

A jövedelmi helyzetet tekintve látható, hogy a lakosságnak csupán a fele fizeti meg jövedelme után az SZJA-t, akiknek kb. negyede a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozik.

3.1.1. számú táblázat – Jövedelmi helyzet

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2016	53,43	29,91
2017	53,79	27,46
2018	55,66	27,57
2019	55,20	23,96
2020	54,74	22,70
2021	55,10	23,95

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Gyöngyöstarján földrajzi elhelyezkedését figyelembe véve kedvező, hogy 6-7 km-re fekszik Gyöngyös várostól, illetve közel található a Visontai Erőmű, és autópályán a főváros is elérhető távolságban van, ahol a lakosság köréből többen munkát tudnak vállalni. Az itt lakók jelentős része folytat mezőgazdasági tevékenységet, mint őstermelő, illetve vállalkozó. A táblázatban szereplő adatok alapján elmondható, hogy a vizsgált évek adatai alapján a lakónépesség átlagosan közel 6 %-a nyilvántartott álláskereső, ezen belül a férfiak-nők aránya közel azonosnak tekinthető. Ez az országos átlagnál alacsonyabb.

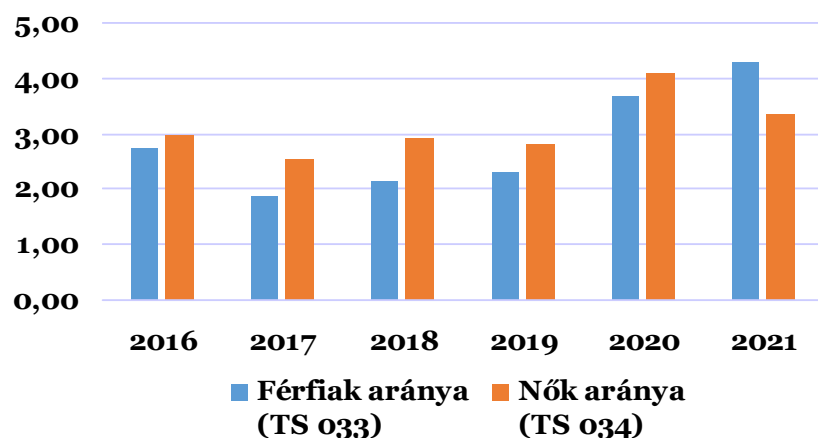
3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében

Az alábbi tábla a nyilvántartott álláskeresők arányát mutatja. Ezek szerint az utóbbi években a nyilvántartott álláskeresők száma kis mértékben növekedett, azonban 2021-ben a nők körében kisebb visszaesés vehető észre.

Év	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2016	2,74	2,98	2,86%
2017	1,89	2,54	2,22%
2018	2,16	2,91	2,54%
2019	2,31	2,81	2,56%
2020	3,68	4,11	3,90%
2021	4,30	3,35	3,83%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Munkanélküliség nemek szerint

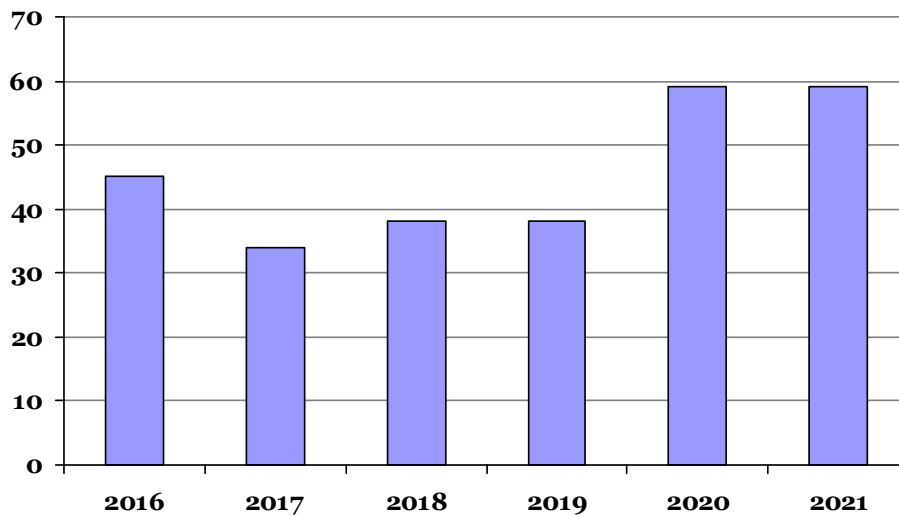

3.2.2 számú táblázat – Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportonként

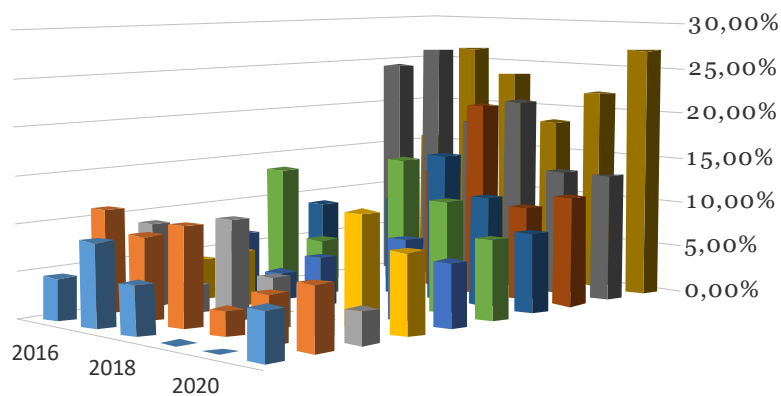
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	fő összesen		45	34	38	38	59
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	fő	2,00	3,00	2,00	0,00	0,00	3,00
	%	4,44%	8,82%	5,26%	0,00%	0,00%	5,08%
21-25 év (TS 038)	fő	5,00	3,00	4,00	1,00	3,00	4,00
	%	11,11%	8,82%	10,53%	2,63%	5,08%	6,78%
26-30 év (TS 039)	fő	4,00	1,00	4,00	2,00	3,00	2,00
	%	8,89%	2,94%	10,53%	5,26%	5,08%	3,39%
31-35 év (TS 040)	fő	2,00	2,00	0,00	0,00	7,00	5,00
	%	4,44%	5,88%	0,00%	0,00%	11,86%	8,47%
36-40 év (TS 041)	fő	3,00	1,00	2,00	0,00	5,00	4,00
	%	6,67%	2,94%	5,26%	0,00%	8,47%	6,78%
41-45 év (TS 042)	fő	6,00	2,00	1,00	6,00	7,00	5,00
	%	13,33%	5,88%	2,63%	15,79%	11,86%	8,47%
46-50 év (TS 043)	fő	4,00	1,00	4,00	6,00	7,00	5,00
	%	8,89%	2,94%	10,53%	15,79%	11,86%	8,47%
51-55 év (TS 044)	fő	1,00	3,00	5,00	8,00	6,00	7,00
	%	2,22%	8,82%	13,16%	21,05%	10,17%	11,86%
56-60 év (TS 045)	fő	11,00	9,00	7,00	8,00	8,00	8,00
	%	24,44%	26,47%	18,42%	21,05%	13,56%	13,56%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	fő	7,00	9,00	9,00	7,00	13,00	16,00
	%	15,56%	26,47%	23,68%	18,42%	22,03%	27,12%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Álláskeresők száma (fő)

Nyilvántartott álláskeresők korcsoportok szerint

- 20 éves, vagy az alatti
- 21-25 év
- 26-30 év
- 31-35 év
- 36-40 év
- 41-45 év
- 46-50 év
- 51-55 év
- 56-60 év
- 61 éves, vagy afeletti

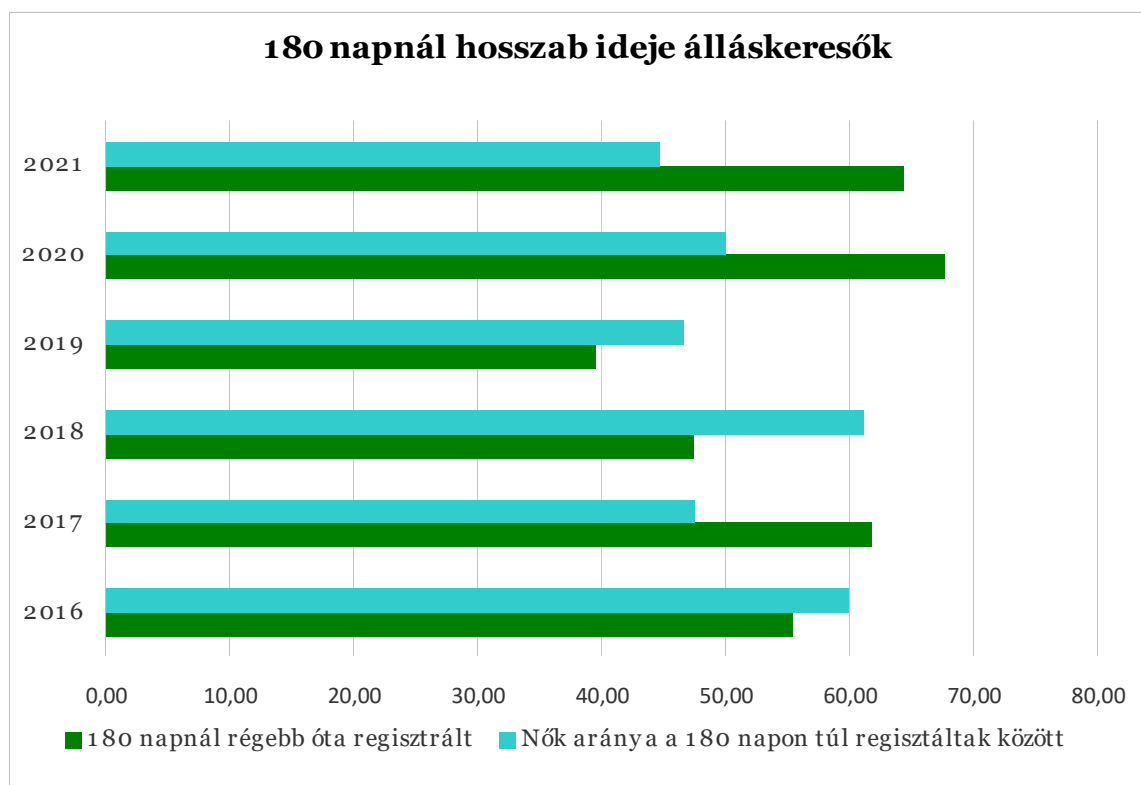
A fenti táblázatból megállapítható, hogy 2018-tól nő a nyilvántartott álláskeresők száma, és szomorúan tapasztalható, hogy az 50 év feletti nem tudnak elhelyezkedni. Ennek oka lehet a nem megfelelő iskolai végzettség, illetve sajnos gyakori, hogy az idősödő munkaerő foglalkoztatása még központi támogatás mellett sem megfelelő mértékű.

A fiatalabb korosztály esetében elképzelhető az ún. látens munkanélküliség, azaz jelenleg nincs állásuk, szeretnének dolgozni, azonban most nem keresnek munkát – így nem jelennek meg a foglalkoztatási hivataloknál.

3.2.3. számú táblázat – 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek száma

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél (TS 058)
	%	%
2016	55,56	60,00
2017	61,76	47,62
2018	47,37	61,11
2019	39,47	46,67
2020	67,80	50,00
2021	64,41	44,74

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

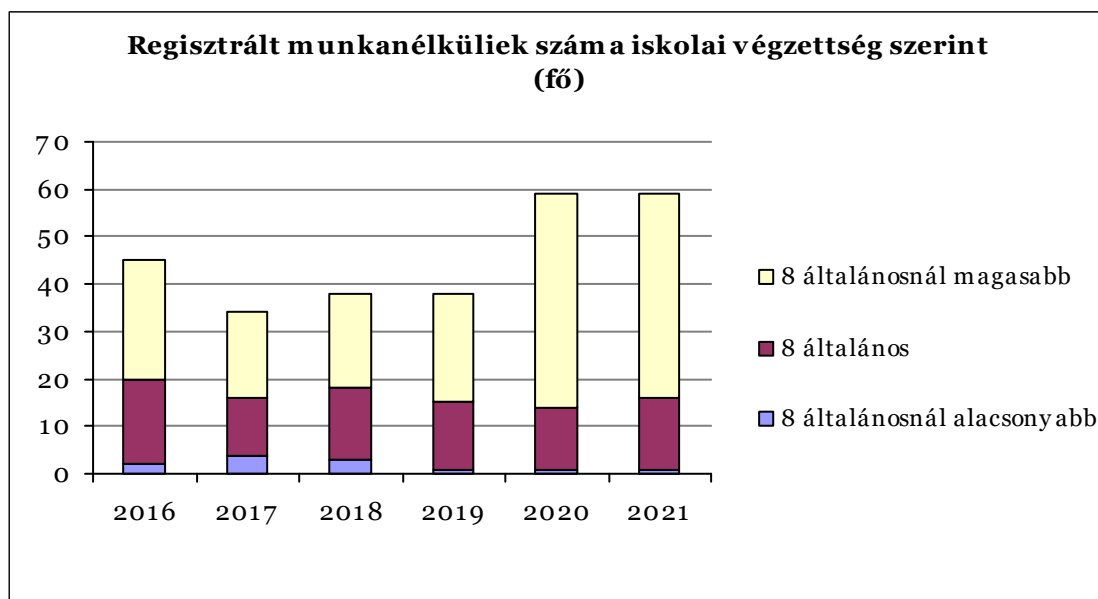

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a nyilvántartott munkanélküliek számát figyelembe véve a 180 napnál régebben munkanélküliek aránya némiképpen csökkenő tendenciát mutat, de így is igen magas. A tartós munkanélküliség a munkaerő piacra történő visszatérést rendkívül kedvezőtlenül befolyásolja. Elhelyezkedésüket vélhetően akadályozza, hogy „nem piacképes” szakképzettségük van.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		fő	%	fő	%	fő	%
2016	45	2	4,44%	18	40,00%	25	55,56%
2017	34	4	11,76%	12	35,29%	18	52,94%
2018	38	3	7,89%	15	39,47%	20	52,63%
2019	38	1	2,63%	14	36,84%	23	60,53%
2020	59	1	1,69%	13	22,03%	45	76,27%
2021	59	1	1,69%	15	25,42%	43	72,88%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált álláskeresők körében egyre magasabb számban vannak 8 általánosnál magasabb végzettséggel rendelkezők és meglepő módon egyre kevesebben a 8 általánosnál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők.

A befejezett általános iskolai végzettséggel rendelkezők esetében valamely szakképzés megszerzése nélkül szinte lehetetlen elképzelni a foglalkoztatást.

A szakképzéssel nem rendelkezők esetében megoldást jelenthet a szezonális mezőgazdasági munka, azonban ez tartós, biztos jövedelmet nem jelent számukra. A környéken megjelent több nagyvállalat, amely két-három műszakban kínál összeszerelő gyári munkát. Ezek azonban elsősorban erős fizikai állóképességgel rendelkező munkavállalókat keresnek.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai

Közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény 2011. szeptember 1-től létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét.

Gyöngyöstarján Község Önkormányzata aktívan vesz részt a különböző közfoglalkoztatási programokban. Azonban míg 2012. évben még 28 fő közfoglalkoztatottat foglalkoztatott az önkormányzat, addig az utóbbi években – jelentkező híján, már csak 2 főt tud a község foglalkoztatni. A közfoglalkoztatottak többsége 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik.

A foglalkoztatás célja

- a közterületek, közintézmények körüli területek személtmentesítése, tisztántartása,
- parkok virágosítása, gondozása.
- patakmeder tisztítása, javítása, felszíni csapadék-vízvezetés,
- bio- és megújuló energiafelhasználás alapanyag előállítás.

Az önkormányzat a jövőben is fontos feladatának tartja a közfoglalkoztatást, hogy alternatívát nyújtson a segélyből történő megélhetésre. Ez a foglalkoztatási forma a hiányzó munkalehetőségeket teljes mértékben nem tudja pótolni, de talán segít abban, hogy a foglalkoztatott munkanélküliek könnyebben tudjanak munkát találni, könnyebb legyen beilleszkedésük a munkahelyeken.

A 7-8. osztályos felzárkóztató képzést támogató közfoglalkoztatási rendszer keretében 2018. évben már egy fő megszerezte a 8. általános iskolai végzettséget Gyöngyöstarjánban. Az alacsony iskolai végzettségű munkavállalók kevésbé találnak munkát a munkaerő piacon, így az önkormányzat támogatja azon jelentkezőket, akik felnőtt fejjel vágnak neki az iskolai végzettség megszerzésének. 2019 és 2020. évben több sikeres beiskolázás történt a foglalkoztatási osztály által indított szakmai képzésen. Az ezeken végzett hallgatók beilleszkedtek a munka világába.

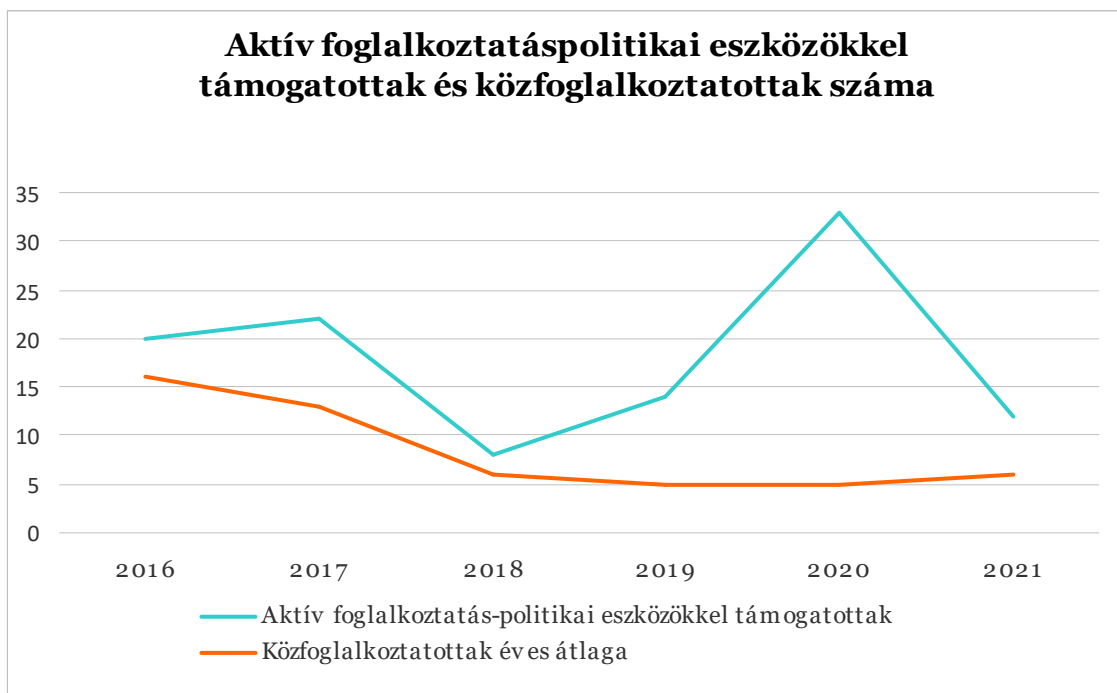
Fontos szerepet tölt be ezen a területen a helyi Közösségi Színtér is, különféle előadások, programok, szakmai útmutatók, szakmai tanácsadás munkahely-kereséshez és különböző fórumok megszervezésével.

Az önkormányzatnak nincs nyilvántartása a foglalkoztatottak nemzetiségi hovatartozásáról, ezért erre vonatkozóan nem áll adat rendelkezésünkre.

A közfoglalkoztatás megszervezése során az önkormányzat hátrányos megkülönböztetést nem alkalmaz, minden esetben maradéktalanul szem előtt tartja az esélyegyenlőség szempontjait.

Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	fő	(éves átlag - fő)
2016	20	16
2017	22	13
2018	8	6
2019	14	5
2020	33	5
2021	12	6

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

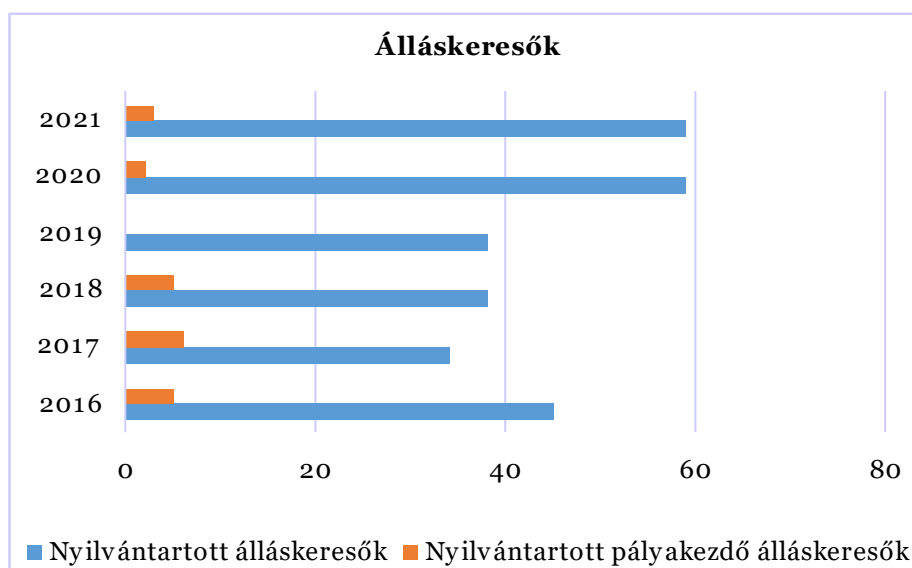
A fenti táblázatból kitűnik, hogy míg a közfoglalkoztatásban dolgozók száma 2017-től hirtelen csökkenést mutat, addig az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak 2020-ban kiemelkedően sokan voltak, majd ismét erőteljes csökkenés tapasztalható. Ez rámutat arra, hogy központi érdek a foglalkoztatás elősegítése, a mielőbbi munkahelyhez való juttatás.

3.2.6. számú táblázat – Pályakezdő álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	fő
2016	45	5
2017	34	6
2018	38	5
2019	38	0
2020	59	2
2021	59	3

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők számát mutatja, az összes nyilvántartott álláskeresők számához viszonyítva. Látható, hogy az álláskeresők között nagyon elenyésző számban vannak pályakezdők, ami azt mutatja, hogy vagy gyorsan el tudnak helyezkedni az iskolai tanulmányaikat követően, vagy nem fordulnak azonnal a foglalkoztatási osztályhoz.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemeljük a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokat, valamint a munkaerő-piaci szolgáltatásokat és az álláskeresők számára elérhető támogatásokat.

Az Szt. 25. §-a és 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, rendszeres szociális segély, ápolási díj, lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély.

Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók, így lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély, rendszeres szociális segély, foglalkoztatást helyettesítő támogatás.

Természetbeni ellátás továbbá a köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság, adósságkezelési-szolgáltatás.

Az aktív korú, nem foglalkoztatott személyek pénzbeli ellátását a jogosultsági feltételektől függően a foglalkoztatási osztály és 2013-tól a járási hivatal biztosítja. Munkanélkülivé válás esetén a foglalkoztatási osztály a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény alapján nyugdíj előtti álláskeresői segélyt, illetve álláskeresői járadékot, míg a járási hivatal aktív korú nem foglalkoztatott személyek ellátásán belül foglalkoztatást helyettesítő támogatást vagy egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást állapíthat meg.

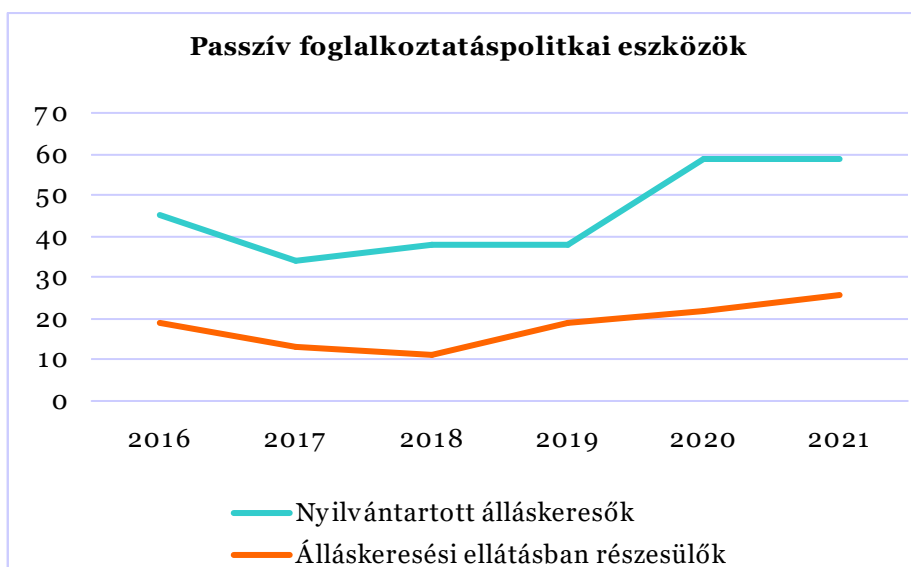
A településen az aktív korúak száma 2008-tól folyamatosan csökkent, az álláskeresői segélyben részesülők száma viszont ingadozott. 2012-re ez az érték csökkent, mely azzal is összefüggésbe hozható, hogy a közfoglalkoztatásba bevontak száma fokozatosan emelkedett, azonban az ezt követő években ismét emelkedő tendenciát mutatott. 2017-től ismét csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma, de 2020-2021-re ismét nagyon megemelkedett. Azonban az álláskeresői járadékban részesülők száma nem emelkedett ilyen mértékben.

3.3.1. számú táblázat – Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	fő	15-64 év közötti népesség %-ában	fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	45	2,86%	19	42,22%
2017	34	2,18%	13	38,24%
2018	38	2,48%	11	28,95%
2019	38	2,50%	19	50,00%
2020	59	3,82%	22	37,29%
2021	59	3,76%	26	44,07%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A fenti táblázatból szomorúan látható, hogy a nyilvántartott álláskeresőknek csak kis aránya részesül álláskeresési ellátásban, ami azt is jelentheti, hogy már kimerítették azt, és még nem tudtak elhelyezkedni. Jelentheti továbbá, hogy a munkanélkülivé válásukat megelőző időszakban nem dolgoztak folyamatosan, hosszabb időszakban, így ezért nem részesülnek ellátásban.

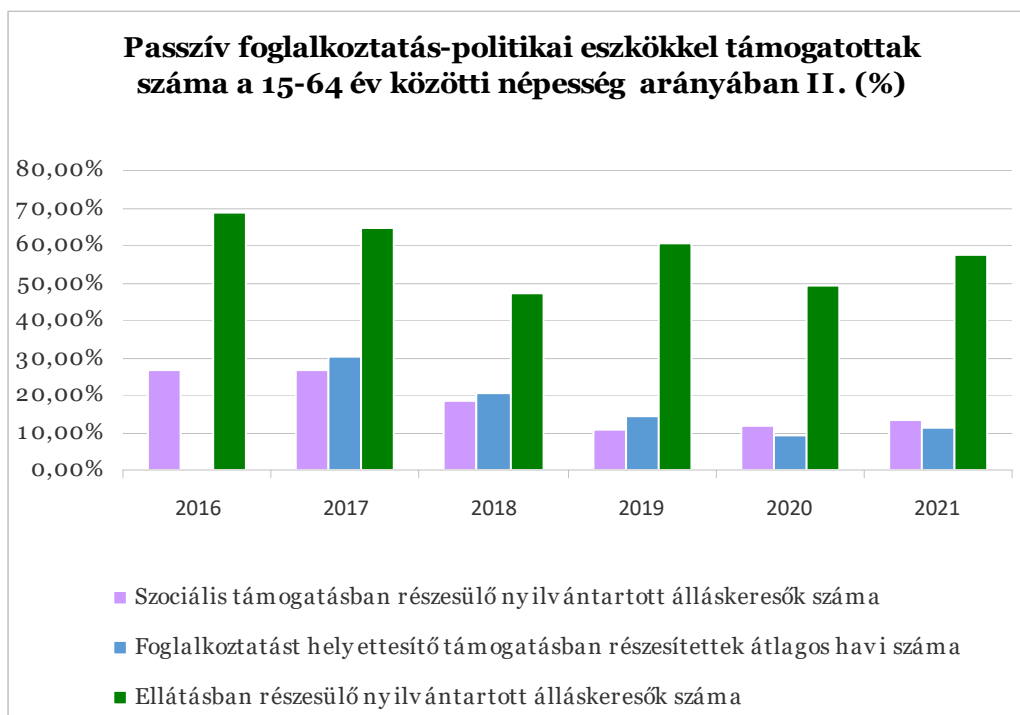
3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskereső ellátásai II.

Az álláskereső ellátásai között sorolhatjuk fel a különféle szociális támogatási formákat, illetve a foglalkoztatást helyettesítő támogatás. Az ilyen jellegű ellátásban részesülő, nyilvántartott álláskeresőkre vonatkozó adatokat az alábbi táblázat tartalmazza:

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma	
	fő	Nyilvántartottak %-ában	fő	Nyilvántartottak %-ában	fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	12	26,67%	n.a.	-	31	68,89%
2017	9	26,47%	10	30,03%	22	64,71%
2018	7	18,42%	8	20,63%	18	47,37%
2019	4	10,53%	5	14,26%	23	60,53%
2020	7	11,86%	5	9,29%	29	49,15%
2021	8	13,56%	7	11,51%	34	57,63%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Amíg a nyilvántartott álláskereső fele részesül valamiféle ellátásban, csupán kis részük kap szociális támogatást, még kisebb részük részesül foglalkoztatást helyettesítő támogatásban. Ennek oka lehet, hogy nem szeretnék igénybe venni, vagy nem tudnak arról, hogy kaphatnak ilyen típusú ellátást.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra egészségkárosodott személy, valamint olyan 14 éven aluli gyermeket nevelő személy lehet jogosult, aki a gyermek ellátását napközbeni ellátást adó intézményben, illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudja biztosítani feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és kereső tevékenységet nem folytat, és vagyona nincs.

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2016	n.a.
2017	2
2018	3
2019	2
2020	1
2021	2

Forrás: TeIR, KSH

Gyöngyöstarjánban évek óta alacsony az ilyen jellegű támogatásban részesülők száma.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

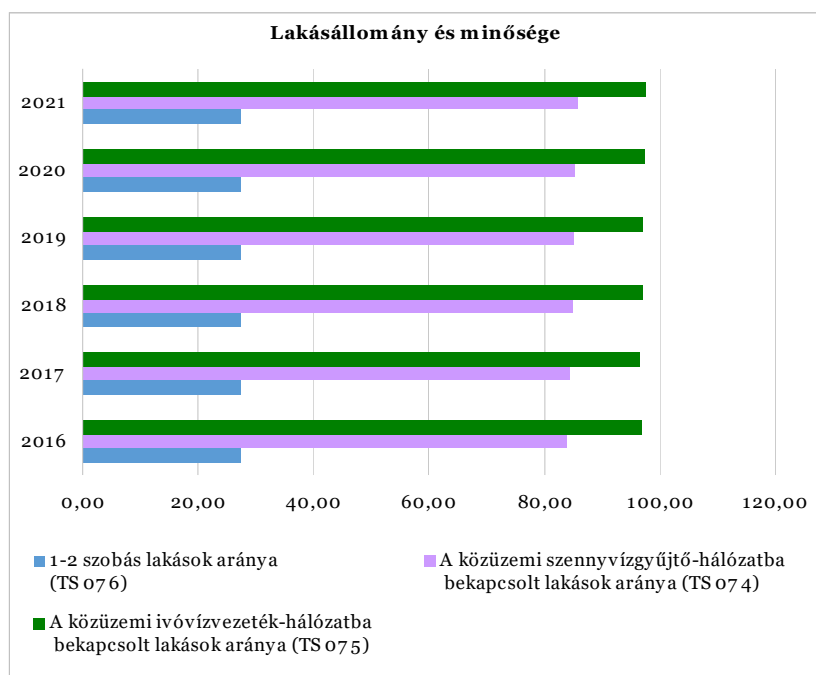
Lakásállomány:

Év	Lakás-állomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2016	982	0	0,00	27,29	83,81	96,84
2017	982	0	0,00	27,29	84,22	96,64
2018	982	0	0,00	27,29	84,93	96,95
2019	986	4	4,06	27,18	84,99	96,96
2020	987	2	2,03	27,15	85,41	97,26
2021	987	0	0,00	27,15	85,82	97,47

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A fenti táblázatból kitűnik, hogy a településen a lakásállomány stagnál. 2022-re – pályázatnak köszönhetően – öt építési telket tudott az önkormányzat kijelölni, és azokat teljes közműszolgáltatáshoz való hozzáféréssel ellátni.

A községben bérlakás, egyéb szociális lakás és egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan nincs. Az elégtelen lakhatási körülmények tekintetében adat nem áll rendelkezésre. Hajléktalan személyről településünkön nincs tudomásunk.

Lakhatást segítő támogatások

3.4.1. számú táblázat - Támogatásban részesülők

Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	fő	fő
2016	25	n.a.
2017	16	6
2018	16	7
2019	13	7
2020	10	57
2021	8	7

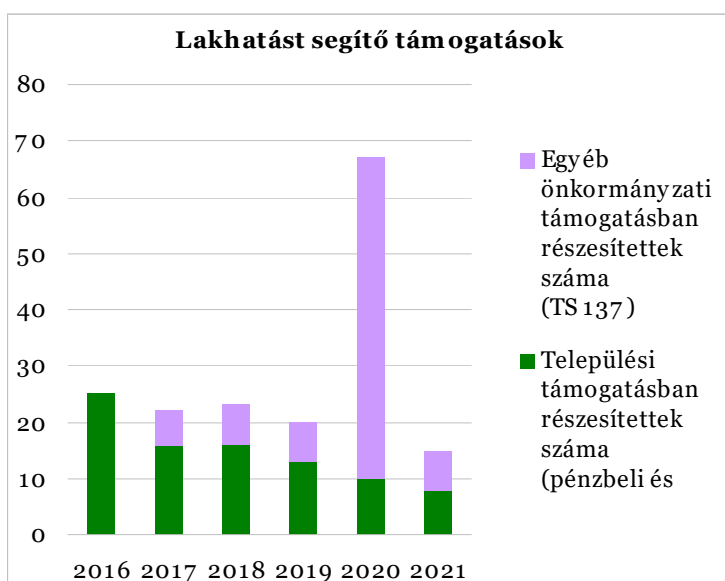
Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. Az önkormányzat a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztő-részletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújthat.

A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma 2014-ig folyamatosan emelkedett, hogy az igénylők a közüzemi és egyéb díjtartozásaikat rendezni tudják. Az igénylők számának emelkedésének oka összefüggésben volt a munkanélküliséggel, az alacsony bérekkel, valamint a megemelkedett svájci frankban felvett hitelek törlesztő részletének fizetésével.

2016-tól a lakásfenntartási támogatások száma lényegesen lecsökkent, amit a biztos megélhetés, magasabb jövedelem és a tudatosabb életszemlélet okozott.

A szegényebb rétegek számára biztosabbá vált a lakásuk megtartása, illetve a közszolgáltatások biztosítása. Az önkormányzatnak az elmúlt időszakban több esetben kellett anyagi segítséget nyújtani a villamosenergia-szolgáltatás kikapcsolásának megakadályozása érdekében. Az anyagi támogatás egyszeri átmeneti segély vagy kamatmentes szociális kölcsön formájában valósult meg. Az önkormányzat által nyújtott egyéb lakáscélú támogatások mellett a lakásfenntartási támogatások számának lényeges csökkenése kedvezőbb jövőképet fest az önkormányzat számára.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A Központi Statisztikai Hivatal nyilvántartásában Gyöngyöstarján községnek nincs sem szegregátuma, sem szegregációval veszélyeztetett területe.

Az önkormányzat azonban kiemelt figyelmet fordít azokra a területekre, melyekben hátrányos helyzetűek élnek, illetve az infrastruktúra kiépítése területi adottságok miatt hiányos. Ennek teljes körű biztosítása az önkormányzat céljai közé tartozik, azonban pályázat híján a megvalósítás még várat magára.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében:

- a) gondoskodik a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- d) együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják.

A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás. Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, a támogatott lakhatás, az egyéb speciális szociális intézmény.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az ételmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

Az egyenlő bánásmóddhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

Településünkön az egészségügyi alapellátást egy háziorvos és egy gyermek háziorvos látja el. Otthonápolási tevékenység ellátására a Synapsis 96 Kft. rendelkezik működési engedéllyel, a szolgáltatás igénybevétele a háziorvos elrendelése alapján van lehetőség.

A települési önkormányzat a Mátraaljai Önkormányzatok Egészségügyi Társulása keretében gondoskodik az egészségügyi alapellátáson belül a háziiorvosi ügyelet ellátásáról.

A fogorvosi alapellátás Gyöngyösorszi Gyöngyöstarján Fogorvosi Intézményi Társulás keretében történik.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	fő	fő
2016	0	1	1	1	n.a.	n.a.
2017	0	1	1	1	65	10,08
2018	0	1	1	1	61	10,29
2019	0	1	1	1	53	10,15
2020	0	1	1	1	50	7,23
2021	0	1	1	1	44	7,72

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére - egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához - az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás, mely esélyegyenlőségi szempontból jelentős. Két jogcímen kaphat valaki közgyógyellátási igazolványt: alanyi jogon vagy normatív alapon. Az önkormányzat települési támogatásai között a gyógyszerkiadáshoz nyújtható települési támogatás is szerepel azok számára, akik a fenti két jogcím alapján nem jogosultak közgyógyellátásra.

A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők számában az utóbbi időszakban csökkenés mutatkozik, az igazolvánnyal rendelkezők többsége a nyugdíjas korosztályt képviseli. 2013. január 1-től az alanyi jogon, illetve normatív alapon járó közgyógyellátásra való jogosultság elbírálása a járási hivatalok hatáskörébe tartozik.

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Ápolási díjra jogosult a hozzátartozó [a hozzátartozó meghatározásáról ld. a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pont], ha állandó és tartós gondozásra szoruló, súlyosan fogyatékos (életkorra tekintet nélkül), vagy tartósan beteg 18 év alatti személy gondozását, ápolását végzi.

A házi segítségnyújtás az alapvető gondozás és alapápolás körébe tartozó feladatokat látja el elsősorban az időskorúaknak, valamint azok számára, akik egészségügyi állapotuk miatt ezt az ellátási formát igénylik. Amennyiben a szolgáltatás során szakápolási feladatok ellátása válik szükségessé, a házi segítségnyújtást végző gondozó kezdeményezi az otthonápolási szolgálat keretében történő ellátást.

Településünkön, amint azt az öregedési index táblázatában is láthattuk a 65 év felettek száma közel 500 fő. A községben a házi segítségnyújtási feladatokat a Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása látja. A gondozottak számának növekedése azt mutatja, hogy a településen a jövőben nagyobb gondot kell fordítani az idős korosztályra, hiszen a fiatalok elvándorlásával nagyon sok idős ember maradt egyedül a lakásban. Az elköltözött hozzátartozók nem tudják a rendszeres felügyeletet megoldani, az idős emberek kiszolgáltatott, magatehetetlen állapotban élik életüket, a hétvégi hazalátogatások nem oldják meg a mindennapi problémákat.

Egy faluban ahol mindenki mindenkit ismer, tapasztalatunk szerint évekkal ezelőtt még „szégyellték” az idős emberek, hogy külső segítséget fogadjanak el, ezt ma már máshogy látják. A

házi segítségnyújtást végző két fő gondozót elfogadták az ápoltak, munkájukkal meg van elégedve mind a házi orvos, mind a hozzátartozók.

Azért, hogy ne maradjanak ellátás nélkül a község időskorú lakosai, érdemes már most felkutatni azokat az idős embereket, akiknek rövid időn belül szükségük lehet külső segítségre. Folyamatosan követve életkörülményeiket, talán megelőzhető a későbbi tragédia (téli időszakban a megfagyás, gyógyszerek helytelen szedése, éhezés, stb.).

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A védőnői tanácsadó épületében évente több alkalommal kerül megszervezésre a nőgyógyászati rákszűrés, a helyi védőnővel történő egyeztetés után kora gyermekkorai kötelező szűréseket lehet igénybe venni. A Községi Szintér épületében gyakran szerveznek vérnyomásmérést, vércukorszint mérést, egészségmegőrző előadásokat, a gerincproblémákkal küzdők számára tornát biztosítunk, illetve egészségnapot tartunk.

A Magyar Vöröskereszt helyi szervezete évente 2-3 alkalommal véradást szervez.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Az önkormányzat által fenntartott Mosolyfalva Óvodában és az általános iskolában is a különleges bánásmódot igénylő és fogyatékos gyermekeknek fejlesztő ellátás biztosított. A felnőtt lakosság rehabilitációs ellátása Gyöngyösön járó- és fekvőbeteg szakellátás keretében történik.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Gyöngyöstarjában a gyermekétkeztetés és a szociális étkeztetés az óvoda konyhájáról biztosított. Az étrend összeállításánál szem előtt tartva az egészséges táplálkozás szempontjait.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Településünk futball pályáján kispályás és nagypályás focicsapatok versenyszerűen működnek. A csapatok rendelkezésére áll jó minőségű füves nagy pálya és salakos kispálya. 2015. júniustól műfüves pályával bővült a futball iránt rajongók játéklehetősége, melyek karbantartásában a sportvezetők és az önkormányzat is nagy szerepet vállal.

Tornaterem hiányában a Községi Szintér nagyterme, egyben tornaterem szerepét is betölti. Itt kerül sor az iskolás gyermekek testnevelési foglalkozásaira. E nagyteremben működik a pingpong szakkör, illetve különböző szabadidő sportok és mozgásformák elsajátítására, üzésére van lehetőség, mint a jóga, Nippo Zengo, csiribiri torna (3 éves korig).

Minden korosztály számára biztosított a lehetőség a sportoláshoz, de hogy minél többen vegyenek részt a foglalkozásokon, hogy minél többen sportoljanak és ezáltal egészségesebben éljenek, sok szervezést és tájékoztatást igényel, melyben nagy szerepet kell, hogy vállaljon az Községi Szintér.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Gyöngyöstarjában a gyermekjóléti és családsegítő feladatokat a Gyöngyös Körzete Kistérségi Többcélú Társulás látja el.

A családsegítő – összehangolva más gyermekeket ellátó intézményekkel, illetve szolgáltatásokkal – szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. A prevenció érdekében a szolgálat megpróbál még a veszélyeztetettség kialakulása előtt kapcsolatba lépni a családdal, kideríteni a kialakuló probléma okát, és segítséget nyújtani annak megoldásához.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az önkormányzat szolgáltatásait az esélyegyenlőség követelményeinek szem előtt tartásával nyújtja.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Az Önkormányzat anyagi lehetőségeihez mérten mindent megtesz a hátrányos társadalmi helyzetben élők felzárkóztatására, ehhez az alacsony jövedelemmel rendelkező személyeknek pénzbeli támogatást biztosít, lehetőség van méltányossági közgyógyellátás igénybevételére. Az egészség megőrzése érdekében a jövőben is sor kerül a szűrőprogramok, különféle prevenciós előadások megszervezésére. Az előző évekhez hasonlóan egyrészt a központi költségvetésből nyújtott szociális tűzifa támogatás nyújtásával, illetve évközben összegyűjtött fa hulladékokból történő tűzifa szétosztásával igyekszik az önkormányzat a rászoruló családok részére téli tüzelőt biztosítani.

Az önkormányzat helyi piac szervezésével segíti elő azt, hogy a falu lakosai útiköltség megfizetés nélkül, helyben jussanak hozzá alapvető élelmiszerekhez.

3.6.2. számú táblázat - Népkonyha

A községben a népkonyhai ellátás biztosított. A napi adag kb. 200.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

3.7.1 számú táblázat – Intézményi ellátottság

Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
0	igen	752	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) közösségi élet színterei, fórumai

A községben aktív a közösségi élet, melyhez a megfelelő körülményeket nagy részben a pályázat útján felújított, 2022-ig működtetett, Rákóczi Ferenc utca 1. szám alatti épületben működő IKSZT biztosította. Az IKSZT programjaiban szerepeltek író-olvasó találkozó, nagy-net, tájékoztatók szervezése vállalkozóknak, munkanélkülieknek, bábszínház szervezése, gyermek néptánc, egész évben működő fonó-kézműves szakkör.

2022-ben felújításra, majd elnevezésre került a Markovits Brigitta Közösségi Színtér (volt Művelődési Ház), ahol a helyi könyvtár is működik, mely az egrri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár szolgáltató helye. A Közösségi Színtér vette át a korábban az IKSZT által megszervezett találkozót, szakköröket és előadásokat.

Az önkormányzat a település lakosságának térítésmentesen biztosítja a könyvtári alapszolgáltatásokat:

- ~ könyvtárlátogatás,
- ~ kézikönyvtári kijelölt gyűjteményrész helybeni használata,
- ~ állományfeltáró eszközök használata a könyvtár és a könyvtári rendszer szolgáltatásairól.

Könyvtár szolgáltatásai:

- ~ könyvtárhasználat és kölcsönzés,
- ~ különböző gyermek és felnőtt programok,
- ~ könyvtárközi kölcsönzés,

- ~ informatikai eszközök használata,
- ~ információszolgáltatás,
- ~ fénymásolás,
- ~ szkennelés.

Itt működik a Black Jam táncsoport, lehetőség van gerinctorna, ping-pong, szivacs kézilabda, illetve egyéb sporttevékenység végzésére is az épületben. Itt tartja nyilvános próbáit a Gyöngyöstarjáni Pávakör Egyesület, illetve a Nagyik és Unokák énekcsoport, melyre minden érdeklődőt – akár csatlakozási szándékkal – szívesen látnak.

Az önkormányzat intézményei, valamint a képviselő-testület bizottságai sokrétű feladat ellátásában együttműködnek a községben működő különféle civil szervezetekkel. Az önkormányzati költségvetésből támogatást kapnak a civil szervezetek (egyesületek, alapítványok, önszerveződő csoportok) tevékenységük folytatására.

Évek óta megrendezésre kerül a Szüretkezdő Rendezvény, valamint a Múzeumok éjszakájával párhuzamosan, a Nyitott Templomok Napja, amely alkalmat nyújt nem csupán a község, de a környék lakói hagyományainak megőrzésére, ápolására, illetve a helyi értékek megismertetésére is. Ezen eseményeken rendszeresen fellépnek a településen működő egyesületek, művészeti csoportok.

Az iskolai és óvodai SZMK szervezésében már szintén hagyomány a bálók megszervezése, melyek bevételéből az intézményeiket támogatják.

Az esélyegyenlőség érvényre jutása körén belül az információhoz való hozzájutást segíti a könyvtárban, a lakosság rendelkezésére álló számítógép használat, internet elérési lehetőséggel, ezenkívül a Digitális Jóléti Programnak köszönhetően nyílt wi-fi elérést tudunk biztosítani az épület körül.

Minden évben sor kerül közmeghallgatásra, ahol tájékoztatást kap a lakosság az elvégzett feladatokról, illetve az elkövetkező időszak aktuális teendőiről. Az önkormányzat e fórumokon várja a lakosság észrevételeit, javaslatait, esetleges kritikáit, melyeket megvizsgálva építő jelleggel vesz figyelembe település gondjainak, feladatainak megoldásában.

Az önkormányzatnak fontosak az itt élő emberek visszajelzései, hiszen a munkáját a település fejlesztéséért, a lakosság kiszolgálásáért, az emberek életkörülményeinek javításáért végzi.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Nem releváns.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

Az egyesületek, civil szervezetek, valamint a katolikus egyház egyaránt kiveszi részét a célcsoportok segítségében. Adományokat gyűjtenek és osztanak, segítenek az esélyhátrányok kompenzálásában. Az önkormányzat minden évben élelmiszersomagot juttat el az Ajándékdoboz Alapítvánnyal közösen, karácsony előtt a rászorulóknak részére.

A Világos Szándékkal Gyöngyöstarjánért Egyesület és nem kevés számmal helyi lakosok nagy szerepet vállaltak a Falumúzeum létrehozásában, működésében. 2013-ban ezen egyesület önkéntes segítők, valamint az önkormányzat segítségével megépítette a Falumúzeum udvarán a Fészerszínházat, ahol már több esetben került sor helyi „színjátszó tehetségek” által különböző színdarabok bemutatására. Az óvodai és iskolai SZMK-s bálók, a gyermekrendezvények támogatásában nemcsak a gyermekek szülei, de több helyi lakos is rendszeresen szerepet vállal.

2023. június 8-án villámárvíz öntötte el a községet, mely hatalmas károkat okozott a faluban. Már az áradat levonulása után megkezdődött a helyreállítás. A lakosság – és a környékeliek – hatalmas erővel, önkéntes munkában 4 nap alatt eltakarították az árvíz nyomait, lakásokat tettek újra lakhatóvá, hidakat járhatóvá. Ezek alatt a napok alatt emberek százai mutatták meg a közösségi összefogás erejét. Bár a teljes helyreállítás még évekig eltarthat, a mindennapi élet

helyreállításában óriási szerepet jelentett az az együttműködés, amelynek a falu tanúja lehetett ezekben a napokban.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Gyöngyöstarjánban nem működik roma nemzetiségi önkormányzat.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Alacsony iskolai végzettségűek, idősök hátrányos munkaerő-piaci helyzete	Képzési lehetőségek elérésének támogatása, a foglalkoztatás elősegítése. Álláskeresés és képzésen való részvétel támogatása a szociális munka eszközeivel. Tájékoztatás, információk elérhetővé tétele a munkanélkülieknek adható támogatásról.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Az Országgyűlés 2007. május 31-én elfogadta a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégiáról 2007-2032 szülő 47/2007. (V.31.) Országgyűlési határozatot (továbbiakban OGY határozat), melynek célja, hogy jelentősen csökkentse egy generáció alatt a gyermekek és családjaik szegénységének arányát, felszámolja a gyermeki kirekesztés és mélyszegénység szélsőséges formáit, átalakítsa azokat a mechanizmusokat és intézményeket, amelyek ma újratermelik a szegénységet és a szociális kizáródást.

Az Országgyűlési határozat elve szerint: gyermekszegénység jelentős mértékű csökkentése, a gyermekek teljes társadalmi integrációja több évtizedes, folyamatos erőfeszítéseket igényel. A program megvalósulásának csak akkor lehet esélye, ha az összefüggő, egy irányba tartó, egymásra épülő részfeladatok, lépések és intézkedések rendszerszerű változásokat képesek generálni a gazdasági, társadalmi, politikai és közszolgálati rendszerben. Ezért szükséges egy 25 évre szóló (2007-2032) generációs stratégiát alkotni, amelynek figyelembevételével természetesen meg kell határozni a rövid és középtávú célkitűzéseket, feladatokat is.

A gyermekek helyzetének elemzéséhez szükséges az alábbiakban ismertetett definíciók és szabályozások ismerete.

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont).

A védelembé vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembé vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembé veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

- Pénzbeli és természetbeni ellátások:
 - a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,

- b) a gyermekétkeztetés,
- c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- d) az otthoneremtési támogatás.
- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:
 - a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
 - b) a gyermekek napközbeni ellátása,
 - c) a gyermekek átmeneti gondozása.
 - d) Biztos Kezdet Gyerekház.
- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:
 - a) az otthont nyújtó ellátás,
 - b) az utógondozói ellátás,
 - c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.
- A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:
 - a) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
 - b) a védelembe vétel,
 - c) a családbafogadás,
 - d) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
 - e) a nevelésbe vétel,
 - f) a nevelési felügyelet elrendelése,
 - g) az utógondozás elrendelése,
 - h) az utógondozói ellátás elrendelése,
 - i) a megelőző pártfogás elrendelése.

A Gyvt. 67/A. § (1) bekezdése alapján:

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A jegyző összesíti a települési önkormányzat illetékességi területén a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók számát és az ily módon előállított statisztikai adatokat minden év január 31-ig és október 31-ig központi rendszerben rögzíti.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: A jogosult gyermek számára a települési önkormányzat jegyzője a Gyvt-ben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg. (Gyvt. 18. § (1) a)) A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára a Gyvt. 19. §-a szerint.

Ingyenes intézményi gyermekétkeztetést kell biztosítani azon rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő részére, aki bölcsődében, mini bölcsődében vagy óvodai nevelésben részesül, illetve az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban vesz részt

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

4.1 számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint

Korcsoport	fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	fő	fő	fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 096	1 172	2268	48,32%	51,68%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			50	2,20%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	144	148	292	6,35%	6,53%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	43	25	68	1,90%	1,10%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Gyöngyöstarján lakosságának 18 %-a 17 éven aluli. Bár a születések száma emelkedő tendenciát mutat, a falu elöregedik.

4.1.1. táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	fő	fő
2016	3	n.a.
2017	0	n.a.
2018	1	n.a.
2019	1	5
2020	0	6
2021	0	8

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A veszélyeztetettség helyzetének felismerése gyakran az együttműködésre kötelezett szakemberek hiányos jelzései miatt maradnak rejtve. A rendelet szerint definiált veszélyeztetettség – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot - gyakran igen nehezen

felismerhető helyzetekből adódik. Igen nagy a látencia a gyermekek bántalmazása, a szexuális abúzus, gyerek és/vagy szülő alkohol- vagy drogfogyasztása kapcsán.

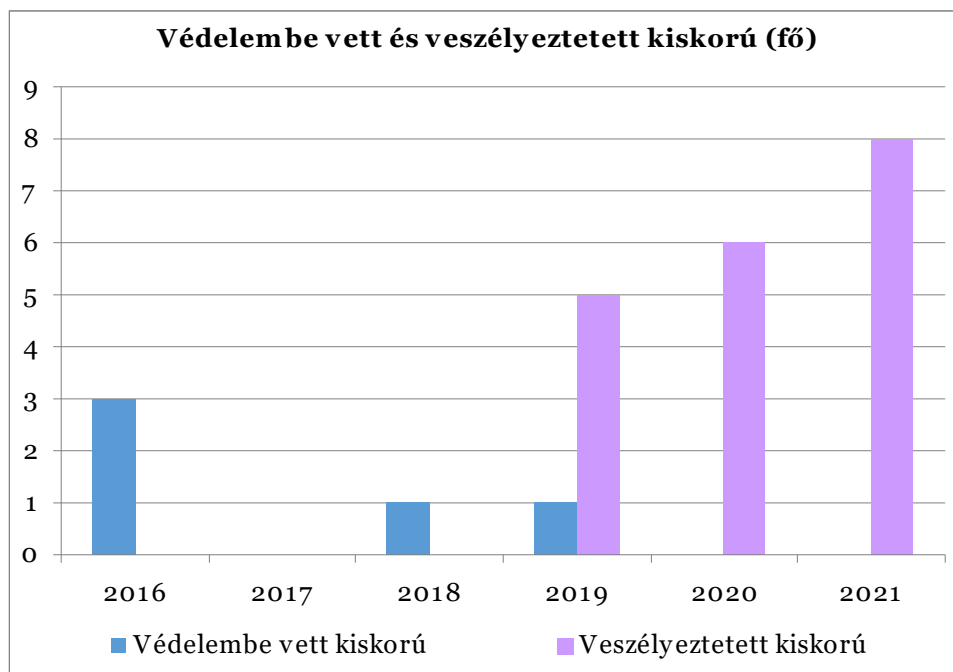
A látencia okai között szerepel, hogy a sértett gyermek gyakran nem tudja, hová fordulhat segítségért, illetve a bántalmazott gyermek és családja nem kerül a gyermekvédelmi rendszer látókörébe, nem kerül kapcsolatba olyan szakemberekkel, akik a bántalmazás gyanújára felfigyelhetnének (ld. ombudsman jelentése az AJB-2227/2010). A helyzetelemzés során ezért nemcsak a meglévő szolgáltatások felsorolását, hanem azok ismertségét, „akadálymentességét” és hatékonyságát is szükséges feltárni és mérni.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos rendelkezések során, a védelembé vétel elrendelése esetén, illetőleg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, továbbá a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapításáról szóló határozat meghozatalával egyidejűleg tájékoztatni kell a szülőt azokról a kedvezményekről, juttatásokról, pályázati lehetőségekről, amelyek a gyermeket megilletik. Tájékoztatni kell továbbá a szülőt arról is, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek mikor minősül halmozottan hátrányos helyzetűnek.

Mint azt a fenti táblázatból is láthatjuk, településünkön a helyi ellátórendszer hatékony munkájának is köszönhető, hogy csak elvétve fordul elő védelembé vétel, melyben nagy szerepet vállal a családsegítő szolgálat, az egészségügyi, szociális és közművelődési intézmények munkatársai.

Gyöngyöstarjánban a családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással integráltan működik. A feladatot a Gyöngyös Kistérségi Humán Szolgáltató Központ látja el. Az évek során az ellátotti létszám folyamatosan nő, legnagyobb problémát az életvezetési problémák, családon belüli konfliktusok, valamint a megélhetési gondok okozzák. Ezek megszüntetése érdekében a Család és Gyermekjóléti Szolgálat, az önkormányzat, valamint az érintett intézmények (nem csupán az észlelő és jelzőrendszer alkalmazásával) folyamatosan tartják egymással a kapcsolatot.

Az észlelt problémák közül a legjelentősebbek a gyermeknevelési gondok, higiénés problémák, ügyintézési nehézségek, melyek okai elsősorban a nem megfelelő képzettségben keresendők. Az idősebb korosztálynál még gyakoribb, hogy napi ügyintézésüket egyedül nem képesek ellátni, ebben egyrészt a családsegítő és a házi segítségnyújtók adhatnak segítséget.

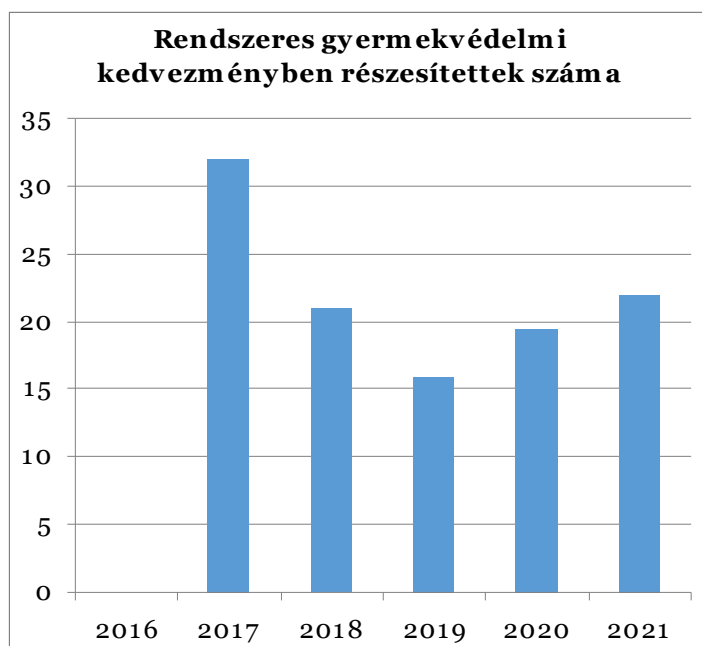
b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a család egy főre eső jövedelme arányában állapítják meg.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	fő
2016	n.a.
2017	32
2018	21
2019	16
2020	20
2021	22

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a nyugdíjminimumhoz viszonyított egy főre eső havi jövedelem összege és a vagyoni helyzet függvényében állapítják meg.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja a szociális alapon rászoruló kiskorúak, vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása. Ennek formája: a) gyermekétkeztetés normatív kedvezmény b) pénzbeli támogatás (évente két alkalommal: augusztus és november hónapban, feltéve, hogy a kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-én, illetve november 1-én fennáll c) külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezmény.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

Gyöngyöstarján Község Önkormányzata 2009-től minden évben csatlakozott a Bursa Hungarica felsőoktatási ösztöndíjpályázathoz. A pályázat célja a nappali tagozaton felsőoktatásban résztvevő fiatalok anyagi támogatása, évente 10 hónapon keresztül.

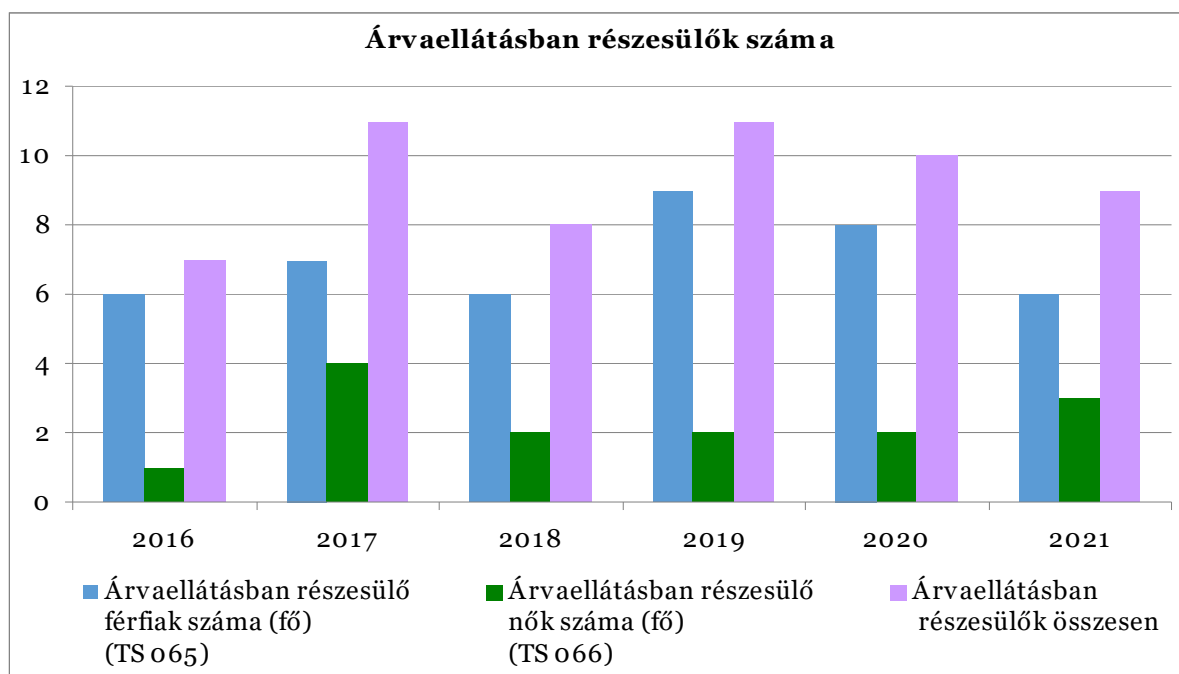
d) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Településünkön nem él nem magyar állampolgársággal rendelkező gyermek.

4.1.3. számú táblázat – Árvaellátás

Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	fő	fő	fő
2016	6	1	7
2017	7	4	11
2018	6	2	8
2019	9	2	11
2020	8	2	10
2021	6	3	9

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

4.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A program 3.5. pontjában foglaltak figyelembe vételével nem releváns.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

Az egészségügyi alapellátás teljes körűen biztosított a településen, 2023. június 30-ig az önkormányzat 1 fő védőnőt foglalkoztatott főállásban. 2023. július 1-jétől az egrri Markhot Ferenc Kórház vette át a védőnői szolgálatot. E programban a védőnői ellátásnál az egy védőnőre jutó gyermekek számánál csak a 0-3 éves korosztályt vizsgáljuk. Azonban el kell mondani, hogy a védőnőnek folyamatosan kapcsolatot kell tartani a kismamákkal terhes gondozás keretében, és szoros kapcsolatban dolgozik az óvodával, figyelemmel kíséri az óvodás gyermekek fejlődését. Ennek függvényében a táblázatban szereplő egy védőnőre jutó gyermekek száma a valóságban magasabb értéket képviselnek.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma (0- 3 év)
2018	1	70
2019	1	70
2020	1	70
2021	1	70

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A településen 1 fő főállású házi orvos látja el a gyermekkorú betegeket, betöltetlen házi gyermekorvosi praxis nincs.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	fő	fő
2016	0	1	1	n.a.	n.a.
2017	0	1	1	n.a.	n.a.
2018	0	1	1	n.a.	n.a.
2019	0	1	1	n.a.	n.a.
2020	0	1	1	n.a.	n.a.
2021	0	1	1	n.a.	n.a.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A családi napközit 2010-ben hozta létre az önkormányzat, amely 2017. január 1-jétől családi bölcsődéként működik.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

év	családi napköziben / bölcsődében engedélyezett férőhelyek száma	családi napköziben a térítésmentes férőhelyek száma
2017	7	0
2018	7	0
2019	7	0
2020	7	0
2021	8	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Intézményi

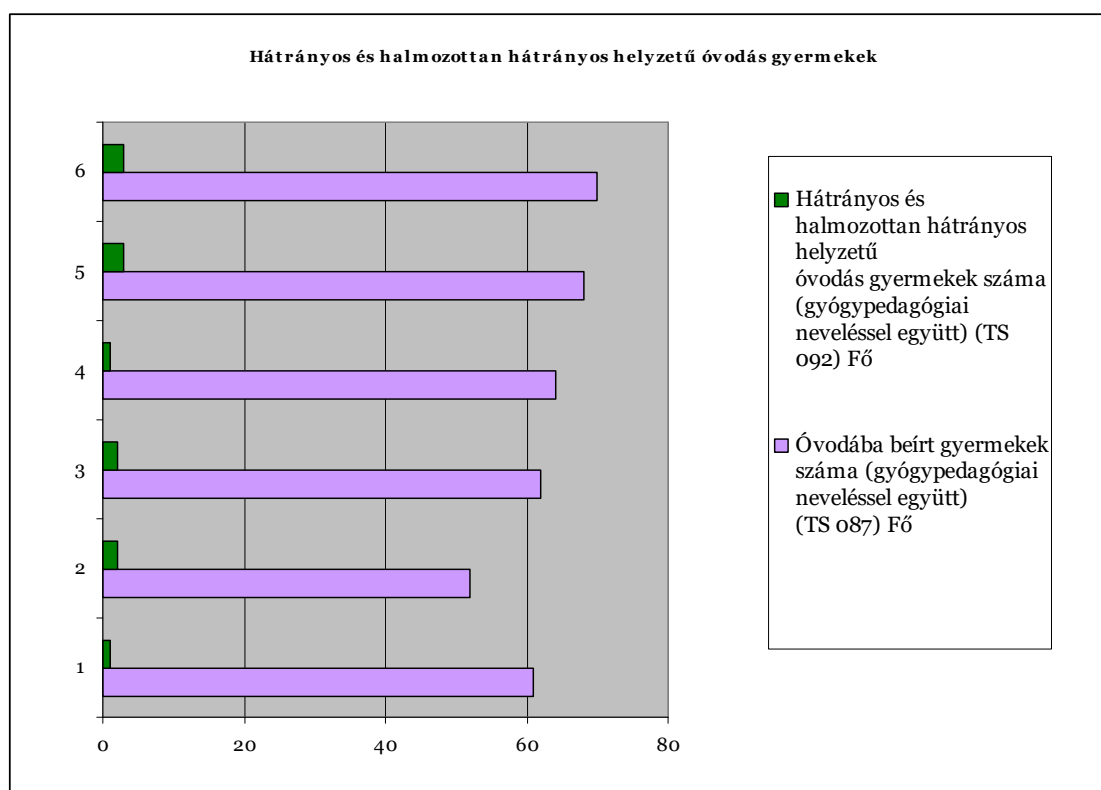
4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	fő	db	fő	db	fő	db	fő
2017	0	0	7	7	0	0	0	0
2018	0	0	7	7	0	0	0	0
2019	0	0	7	7	0	0	0	0
2020	0	0	7	4	0	0	0	0
2021	0	0	7	7	0	0	0	0

4.4. a) 1. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	fő	fő	%
2016	61	1	1,64
2017	52	2	3,85
2018	62	2	3,23
2019	64	1	1,56
2020	68	3	4,41
2021	70	3	4,29

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya mérsékelten változó, összességében alacsonynak mondható.

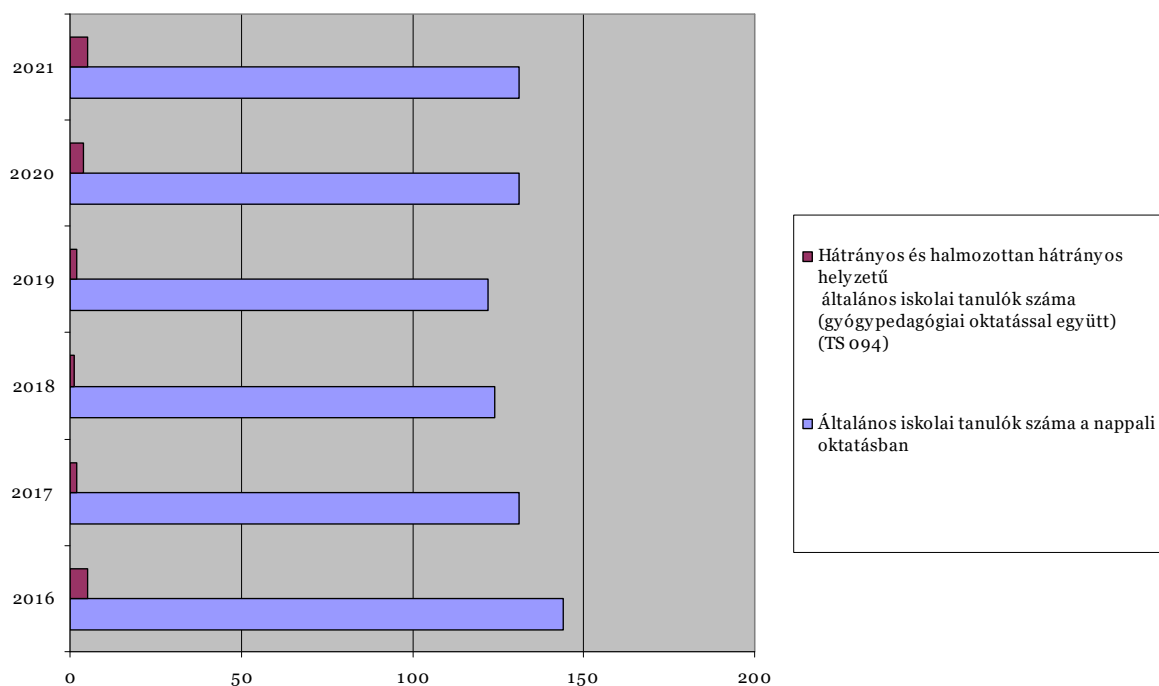
Iskola

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	fő	fő	%
2016	144	5	3,50
2017	131	2	1,53
2018	124	1	0,80
2019	122	2	1,65
2020	131	4	3,05
2021	131	5	3,82

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

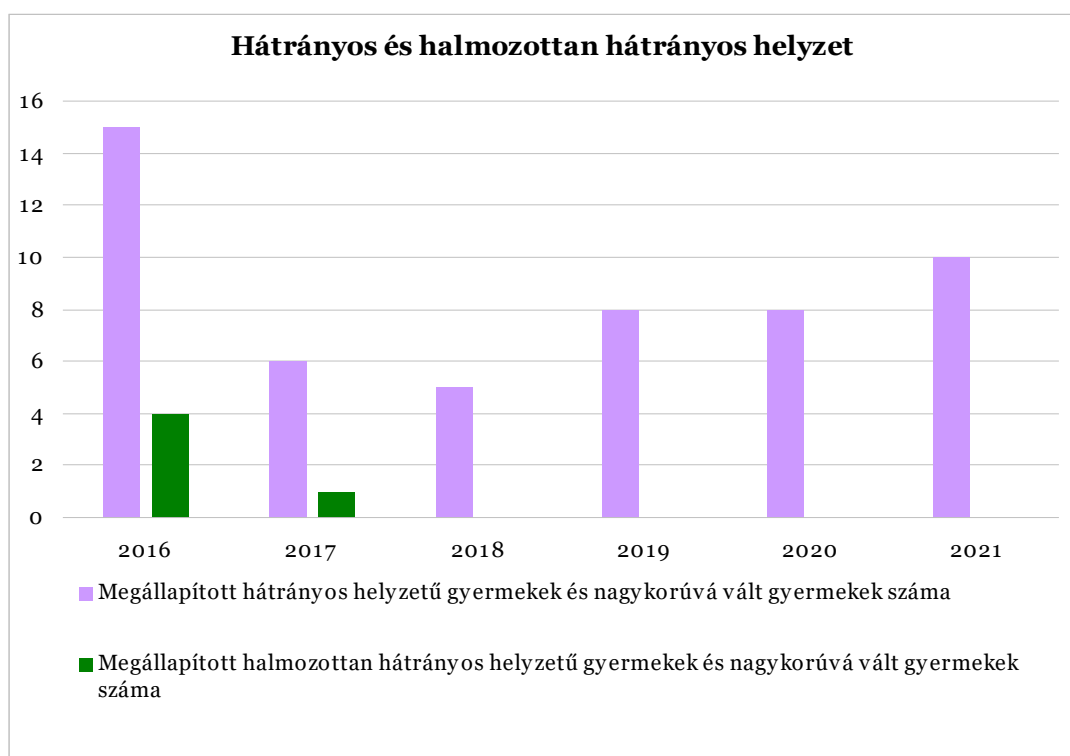
Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban.

A községben nincs középiskola, ezért nem releváns.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2016	15	4
2017	6	1
2018	5	0
2019	8	0
2020	8	0
2021	10	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		db
Az óvoda telephelyeinek száma		1
Hány településről járnak be a gyermekek		3
Óvodai férőhelyek száma		78 fő
Óvodai csoportok száma		3
Az óvoda nyitvatartási ideje:		6 h-tól 17 h-ig
A nyári óvoda-bezárás időtartama: (3 hét)		
Személyi feltételek		fő
Óvodapedagógusok száma		4
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma		4
Gyógypedagógusok létszáma		0
Dajka/gondozónő		3
Kisegítő személyzet (pedagógiai asszisztens)		1
		Hiányzó létszám
		2
		2
		0
		0
		0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógy-pedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladat-ellátási helyek száma (gyógy-pedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógy-pedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógy-pedagógiai gyermek-csoportok száma (TS 086)	Gyógy-pedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermek-csoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2016	n.a.	3	90	1	61	0	0	20
2017	n.a.	3	90	1	52	0	0	17
2018	n.a.	3	75	1	62	0	0	21
2019	n.a.	3	75	1	64	0	0	21
2020	n.a.	3	75	1	68	0	0	23
2021	n.a.	3	75	1	70	0	0	23.

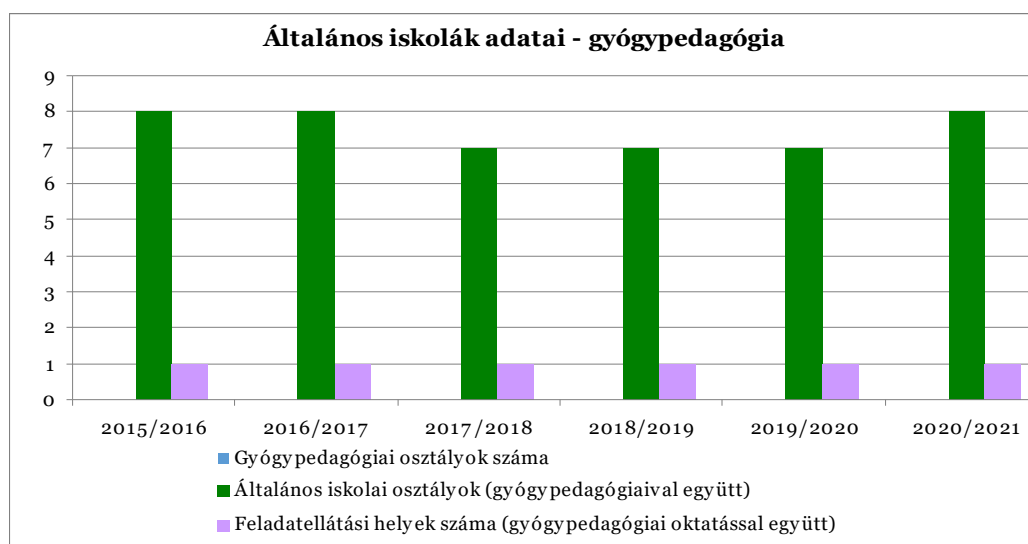
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A fenti táblázatból látható, hogy a beiratkozott óvodások száma emelkedő tendenciát mutat.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladat-ellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS o80)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS o81)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS o79)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS o82)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS o84)
	db	db	db	fő	%
2016	0	8	1	17,88	5,59
2017	0	8	1	16,38	5,34
2018	0	7	1	17,86	8,00
2019	0	7	1	17,29	8,26
2020	0	7	1	18,71	10,69
2021	0	8	1	14,75	7,63

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen egy általános iskolai működik. Az iskola fenntartója 2012. december 31-ig az önkormányzat volt, ezt követően a KIK vette át az iskola fenntartását és üzemeltetését is. Az iskola jelenleg a Hatvani Tankerülethez tartozik.

Az a tapasztalat, hogy azok a gyermekek, akik nem a helyi óvodában veszik igénybe az ellátást, az iskolai tanulmányokat sem a helyi iskolában folytatják. Általánosságban ennek az az oka, hogy sok szülő eljár a községből dolgozni. És amennyiben az első gyermek már más településen kezdi meg tanulmányait, kisebb testvérét is abba az intézménybe íratják a szülők. Ezen a területen van javítani való, ösztönözni kell a szülőket, hogy a helyi oktatás-nevelési intézményeket vegyék igénybe gyermekeik részére. Ehhez a Mosolyfalva Óvoda, valamint az Általános Iskola közös összefogásában megalkotott program biztosítana támpontot.

Az iskolában biztosított a napközis foglalkozás, így a gyermekek napközbeni felügyelete megoldott.

A korábbi években nagy gondot jelentett a gyermekek nyári felügyeletének megoldása. Az utóbbi években azonban a nyári szünet első hetében/heteiben az általános iskola, majd ezt követően – felmérés alapján, igény szerint – az önkormányzat szervezi meg a gyermekfelügyeletet, hiszen vannak szülők, akik nem tudják teljes nyáron biztosítani gyermekük felügyeletét. Hagyomány

már, hogy egy hetes könyvtári táborozást is biztosítunk a nyári szünet alatt; a Világos Szándékkal Gyöngyöstarjánért Egyesület pedig egy hetes múzeumi tábort szervez. Ennek keretében játékos vetélkedők, sportprogramok kerülnek megrendezésre, valamint népi játékok, néptánc és hagyományőrző tevékenységek keretében ismerkedhetnek meg a gyermekek a helyi szokásokkal. A gyermekek számára a napi háromszori étkezés biztosított.

A 8. osztály befejezésével minden gyermek továbbtanul középfokú iskolákban, a lemorzsolódás nagyon csekély számú.

Elmondhatjuk, hogy már az óvodában is pedagógiai asszisztens segíti a nevelőmunkát, a magatartási zavarban szenvedő gyermekek számára pedig külső forrásból biztosítunk segítséget, akár pszichológus, akár nevelési tanácsadó személyében.

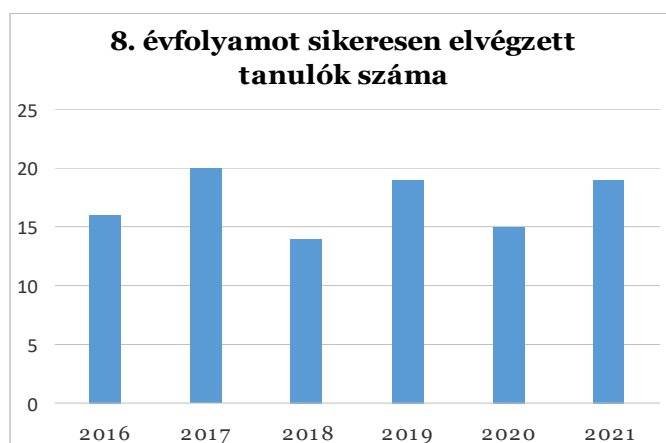
A gyermekeket érintő hátrányos megkülönböztetés miatt hivatalos bejelentés nem történt, az önkormányzat a gyermekjóléti, gyermekvédelmi és köznevelési feladatainak ellátása során maradéktalanul érvényesíti az esélyegyenlőség szempontjait.

A gyermekek részére, az iskolába való eljutást segítő alakította ki saját forrásból az önkormányzat azt a táblákkal és felfestéssel is megjelölt forgalomlassító akadályt – gyalogos átkelőhelyet –, amelyet a gépjárművel közlekedők csökkentett sebességgel közelíthetnek meg, így a gyalogosok (és kiemelten a gyermekek) sokkal biztonságosabban kelhetnek át azon.

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	fő
2016	16
2017	20
2018	14
2019	19
2020	15
2021	19

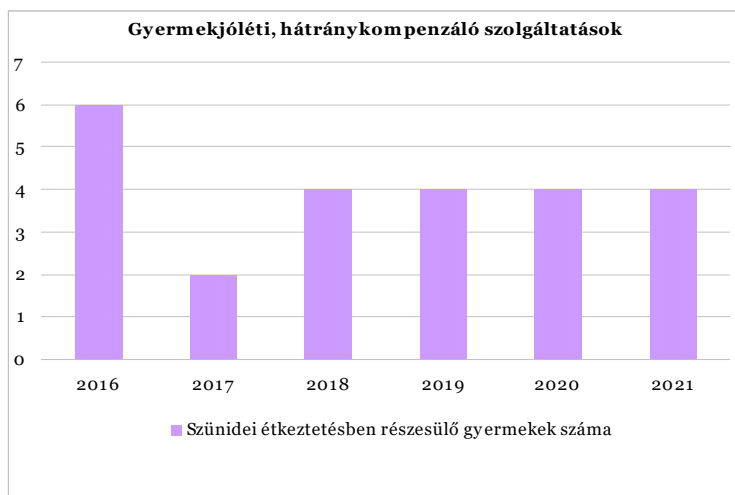
Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások

Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	fő	fő	fő	fő
2016	0	0	n.a.	6
2017	0	0	n.a.	2
2018	0	0	n.a.	4
2019	0	0	n.a.	4
2020	0	0	n.a.	4
2021	0	0	n.a.	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A községben a hátrányos helyzetű, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szünidei gyermekétkeztetése biztosított.

4.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Több gyermek járjon a helyi általános iskolába, felső tagozaton is	Az iskola és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítése, az iskolában fejlesztő órák, valamint szakkörök, programok, szervezése, a diákélet fellendítése
Magatartási, nevelési, beilleszkedési problémák	Óvodapszichológus rendszeres jelenléte már az óvodában, nevelési problémákat feldolgozó, ismeretterjesztő előadások szervezése már az óvodás korú gyermekeket nevelő szülőknek, klub formában rendszeres összejövetelek szervezése a 3 év alatti gyermeket nevelők számára, családi napok szervezése. Cél legyen a megelőzés. Egyéni bánásmód alkalmazása az óvodai nevelésben, melyben szoros együttműködés valósuljon meg a szakemberekkel.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és a terhességet is.

A nők esélyegyenlőségének megvalósításában fontos az alábbi jogi szabályozások szem előtt tartása:

- Magyarország Alaptörvényének XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Az alábbi táblázatból és grafikonokból jól látható, hogy településünkön közel azonos a nyilvántartott álláskereső aránya a nők és a férfiak tekintetében, ez mondható el a foglalkoztatásra is.

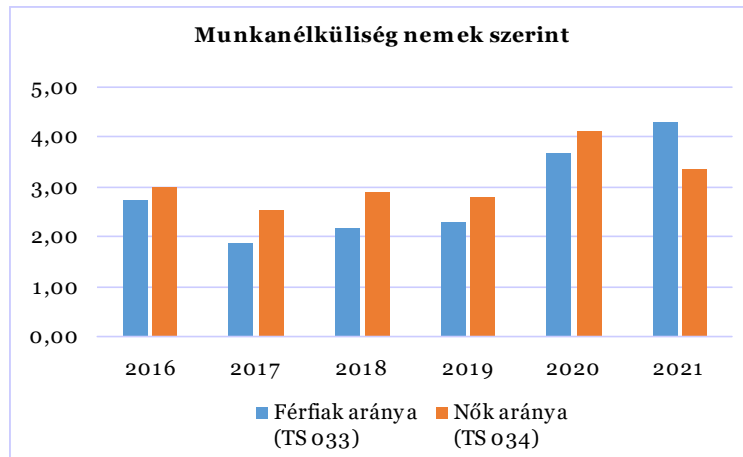
A munkanélküliek körében az a tapasztalat, hogy abban az esetben, ha mindkét szülő munkanélküli, legtöbb esetben a nők veszik igénybe a foglalkoztatást helyettesítő támogatást, s ez által a közfoglalkoztatásban is magasabb a női foglalkoztatottak aránya.

Mivel csak a munkaügyi központnál regisztrált személyekről van információnk, az adatok nem fedik le teljes mértékben a valóságot. Véleményünk szerint többen alkalmi munkával pótolják a rendszeres keresetet.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya	Nők aránya	Összesen
	%	%	%
2016	2,74	2,98	2,86%
2017	1,89	2,54	2,22%
2018	2,16	2,91	2,54%
2019	2,31	2,81	2,56%
2020	3,68	4,11	3,90%
2021	4,3	3,35	3,83%

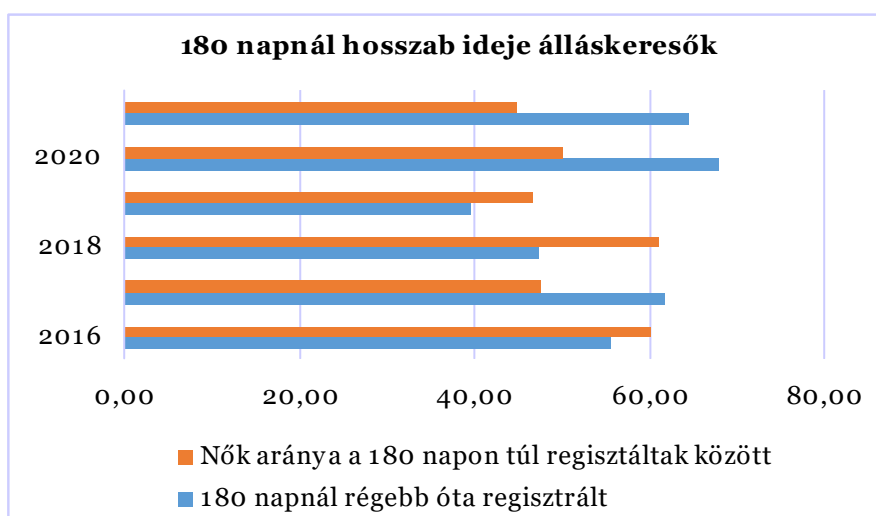
Forrás: TeIr, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	55,56	60
2017	61,76	47,62
2018	47,37	61,11
2019	39,47	46,67
2020	67,8	50
2021	64,41	44,74

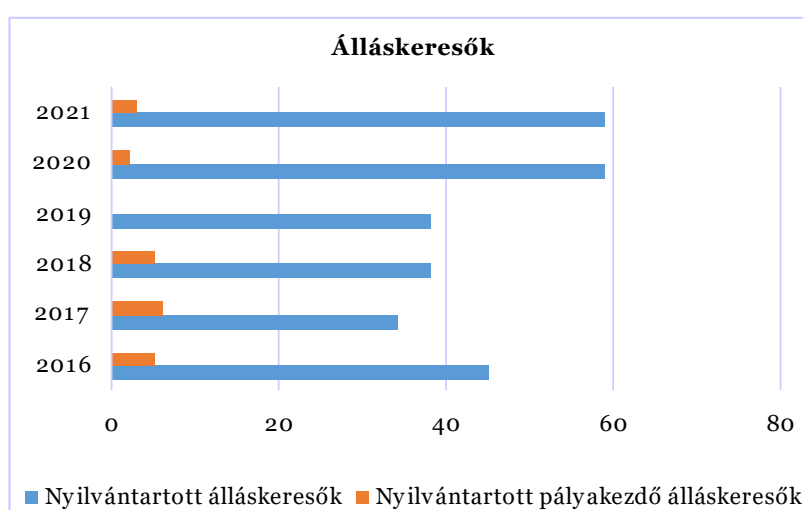
Forrás: TeIr, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	fő
2016	45	5
2017	34	6
2018	38	5
2019	38	0
2020	59	2
2021	59	3

Forrás: TeIr, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A településen kifejezetten csak a nők munkaerő piaci helyzetét javító képzés nem volt. A Községi Szintér szervezésében több alkalommal is sor került tájékoztatókra, tanácsadásokra, melyek a foglalkoztatást elősegítő programban szerepelnek.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A 3.2.4 táblázat alapján a nyilvántartott álláskeresők több mint 60 %-a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik, és csak 6,5% azon nők aránya, akik 8 általánosnál kisebb végzettséggel rendelkeznek. Elmondható, hogy ezen utóbbiak között többnyire időskorú hölgyek halálhatók, akik már egyrészt koruknál, másrészt képzettségükönél fogva nem találnak munkalehetőséget.

A településen élő, alacsony iskolai végzettségűek részére a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályán indított képzési programok jelenthetnek megoldást. 2018-ban egy női hallgató el is végezte a felkínált képzést, az önkormányzat támogatásával. Ennek ellenére elmondható, hogy az alacsony iskolai végzettségűek is találnak munkát, azonban ezek a munkahelyek három műszakban, összeszerelő munkát adnak, amely a nők számára fizikailag megterhelő.

A mezőgazdasági munkában is található munkalehetőséget az alacsony iskolai végzettségű nők – ehhez helyi vállalkozók bevonására is sor kerül.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A foglalkoztatás területén hátrányos megkülönböztetésről nincs tudomásunk.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A településen működő óvoda, családi napközi és az iskolai napközis foglalkozások segítik a nők munkaerő-piacon történő részvételét. Az óvoda és családi bölcsőde nyári tisztasági szünete kivételével folyamatosan nyitva tart, 2010-től az önkormányzat napközis táborok megszervezésével segíti azokat a gyermekeket, akiknek napközbeni felügyelete nem biztosított. Az Általános Iskola is indít nyári táborokat. E napközis táborok nagy sikert arattak mind a gyerekek, mind a szülők körében. Elmondható, hogy Gyöngyöstarjában a férőhelyhiányról egyik ellátás esetén sem kell beszélni, így a nők esélyegyenlősége e tekintetben nem veszélyeztetett.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A védőnői hálózat hatékony működése a gyermek és az anya védelmét is szolgálja. A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama (gyakorlati és lelki) segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a gyermekorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától.

A Községi Színtér rendszeresen szervez Könyvklubot, melyen az aktuális olvasmány mellett a nők megbeszélhetik a felmerülő problémákat, segítve és támogatást nyújtva egymásnak.

5.3.1 számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma (0- 3 év)
2018	1	70
2019	1	70
2020	1	70
2021	1	70

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény és a Büntető törvénykönyv tartalmazza.

A családon belüli erőszakra nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. testi sértés, zaklatás, távoltartás.

A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak.

A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától.

Nagyon nehéz feltárni az ilyen jellegű problémákat, hiszen a bántalmazott nők többsége nem tesz feljelentést, eltitkolja a megaláztatást, a kiszolgáltatottságot. Pedig ha időben jeleznék a hatóságok felé az őket ért atrocitást, több esetben megelőzhető lenne a tragédia bekövetkezése.

Önkormányzatunk az utóbbi években nem értesült nőket ért bántalmazásról, feljelentésekre nem került sor, amennyiben ilyenre sor kerül, a családsegítő munkatárs segít a probléma megoldásában.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A krízishelyzetben lévő nők és gyermekeik elhelyezésében szükség esetén társulási formában a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat nyújt segítséget. Krízishelyzetben a jelzőrendszer tagjaihoz is lehet fordulni. Az anyaothtonban, illetve családok átmeneti otthonában történő elhelyezés nem jellemző.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény fent hivatkozott, XV. cikkére visszavezetve vizsgálható, hogy a helyi közéletben a nők és férfiak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében érvényesülnek-e.

Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

Jelenleg az önkormányzati képviselő-testületben 3 női, míg 4 férfi képviselő tevékenykedik. A bizottságokban külsős tagként is szerepelnek nők. A már korábbiakban megemlített, a településen bejegyzett egyesületekben is nagy szerepet vállalnak a nők, az egyesületek vezetői szerepkörét többségében nők töltik be. Egyértelműen kijelenthető, hogy településünkön az elmúlt években erősödött a nők társadalmi szerepvállalása.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Az önkormányzathoz nem érkezett ez irányú észrevétel, javaslat, Gyöngyöstarjánban nincs olyan civil szervezet, amely kimondottan a nők társadalmi helyzetével foglalkozna.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Időskorú nők növekvő munkanélkülisége	Támogatások biztosítása, képzések, tanácsadás, közfoglalkoztatásban történő alkalmazás.
Gyermekek egyedül nevelő nő vagy a több gyermeket nevelő családok elszegényedése	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során a célzott támogatások körének ismertetése az érintettekkel, esetleges bővítési lehetőség átgondolása.
Családon belüli erőszak előfordulása	Előfordulási esetek felkutatása, partnerek bevonása.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Hasonlóan az országos adatokhoz, településünkön is az elöregedés a jellemző. A 65 év feletti lakosság számában folyamatos növekedés tapasztalható.

Elmondható, hogy a községben élő idős emberek rendszeres pénzellátásban részesülnek, nincs tudomásunk ellátás nélküli személyről.

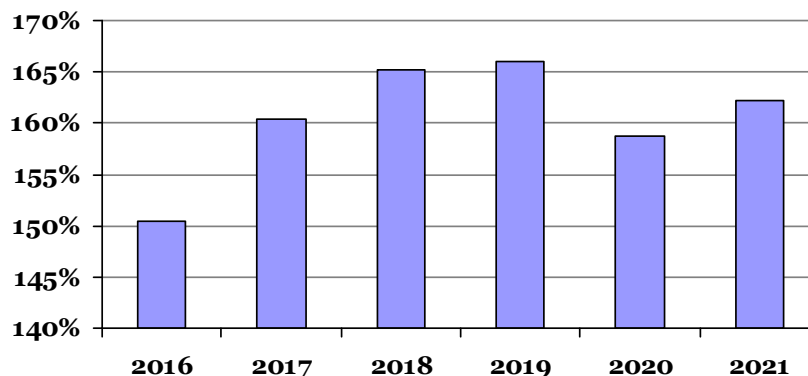
Időskorúak járadékában 1 fő részesül, ami betudható annak, hogy megfelelő képzettség nélkül, illetve idős korára tekintettel a munkáltatók nem szívesen alkalmaznák őt. A Szt. értelmében az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. A Szt. 25. §-a szerint korábban az ellátást a települési önkormányzat jegyzője állapította meg, ezt követően a járási hivatal hatáskörébe került.

6.1. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	456	303	150,50%
2017	473	295	160,34%
2018	484	293	165,19%
2019	485	292	166,10%
2020	481	303	158,75%
2021	493	304	162,17%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

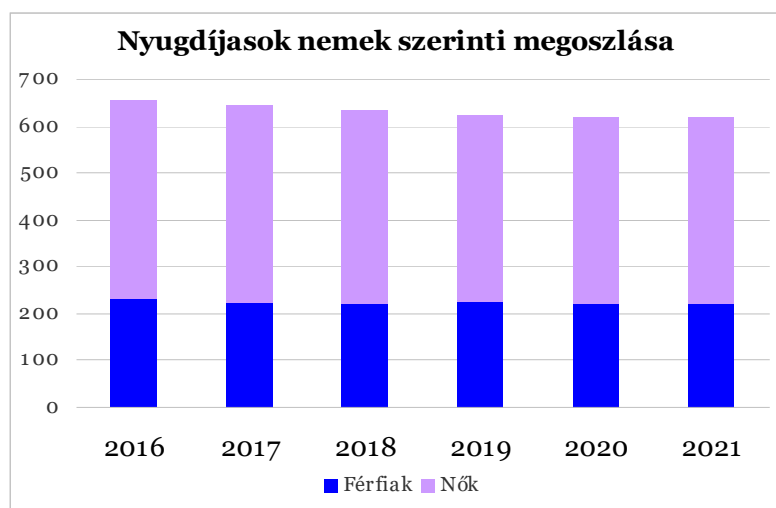
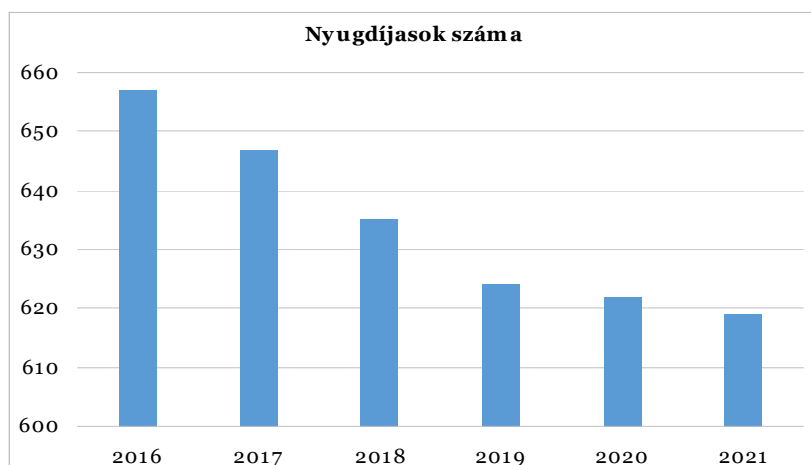
Öregedési index (%)

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	232	425	657
2017	224	423	647
2018	221	414	635
2019	224	400	624
2020	221	401	622
2021	221	398	619

Forrás: TeIR, KSH Tstar

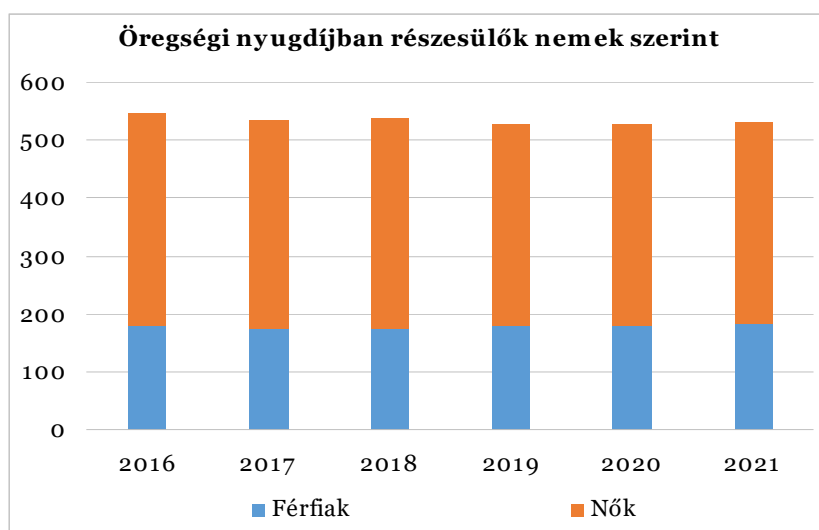
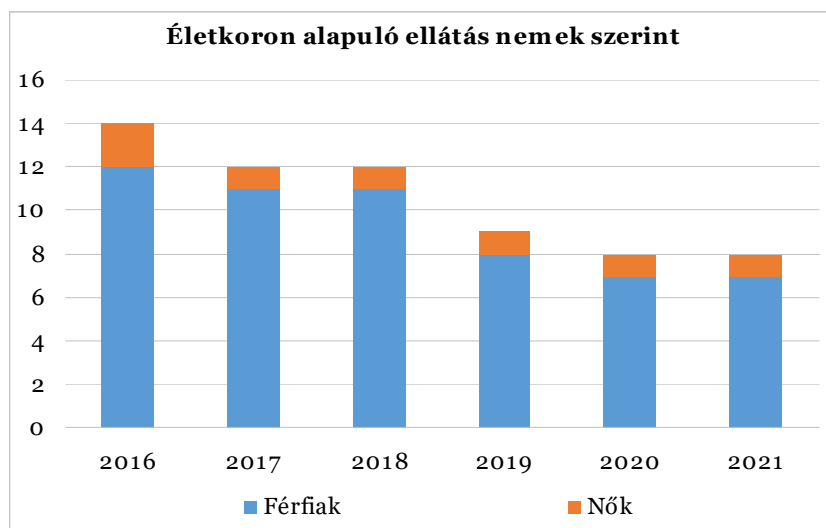

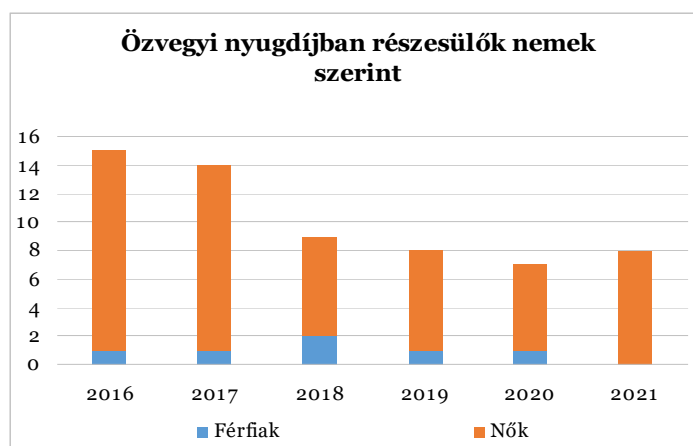
A fenti táblázatból is jól látható, hogy Gyöngyöstarjánban a nyugdíjasokat tekintve több a nő, mint a férfi. Ennek egyik oka a nők 40 éves munkaviszonyt követő kedvezményes nyugdíj lehetősége, másrészt a férfiak halandósági mutatói.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2016	12	2	181	365	1	14	n.a.
2017	11	1	175	360	1	13	1
2018	11	1	173	365	2	7	1
2019	8	1	180	350	1	7	1
2020	7	1	179	351	1	6	1
2021	7	1	182	351	0	8	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

A nyugdíjba vonulással nem szűnik meg az emberek aktív munkavégzése. A lakosság nagy része őstermelő, legtöbbször mezőgazdasággal foglalkoznak. A megtermelt termékek nem csak saját fogyasztásra, hanem értékesítésre is kerülnek, ezzel egészítik ki jövedelmüket. Fontos szerepet tölt be a helyi piac működése is.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

A Községi Szintér szervezésében több előadás, képzés került meghirdetésre, amelyekre időskorú lakosainkat is szívesen ellátogatnak. Ilyenek az életmóddal, gasztronómiával, de akár informatikával kapcsolatos előadások, tájékoztatók. Az egyesületi működésük, rendezvényeken való részvételük is azt mutatja, hogy nyugdíjba vonulásuk után, az aktív életmód fontos számukra.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	fő összesen		45	34	38	38	59
41-45 év (TS 042)	fő	6	2	1	6	7	5
	%	13,33%	5,88%	2,63%	15,79%	11,86%	8,47%
46-50 év (TS 043)	fő	4	1	4	6	7	5
	%	8,89%	2,94%	10,53%	15,79%	11,86%	8,47%
51-55 év (TS 044)	fő	1	3	5	8	6	7
	%	2,22%	8,82%	13,16%	21,05%	10,17%	11,86%
56-60 év (TS 045)	fő	11	9	7	8	8	8
	%	24,44%	26,47%	18,42%	21,05%	13,56%	13,56%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	fő	7	9	9	7	13	16
	%	15,56%	26,47%	23,68%	18,42%	22,03%	27,12%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A fenti tábla is mutatja, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, nehezebben tudnak elhelyezkedni és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Az 55 év feletti személyek egyre nehezebben találnak munkát, az aktív korúak ellátását igénybe vevők körében is nagyobb az idősebb korúak aránya. Kiemelt figyelmet kell fordítani a nyugdíj előtt álló korosztályra.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Az egészségügyi alapellátás minden területen biztosított a településen, amit már az előzőekben is leírtunk. Idősek nappali ellátását nyújtó intézmény nem működik. A képviselő-testületi, valamint bizottsági üléseken évek óta visszatérő probléma, milyen módon lehetne segíteni az időskorúakat. 2015 óta a hagyományosan megrendezésre kerülő idősek napja rendezvényen minden 65 év feletti lakos természetbeni juttatásban részesül. A házi segítségnyújtás feladatellátás keretén belül egyre több időskorú igényli a szolgáltatást, és a szociális étkeztetésre is egyre nagyobb igény van. Idősek nappali elhelyezését biztosító intézmény létrehozása jelenleg anyagi fedezet hiánya miatt nem lehetséges, de az önkormányzat minden pályázati lehetőséget figyelemmel kísér.

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	232	425	657
2017	224	423	647
2018	221	414	635
2019	224	400	624
2020	221	401	622
2021	221	398	619

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Minden év október elején megrendezésre kerül az Idősek Világnapja, természetbeni ajándékozással egy ünnepi műsor keretén belül emlékezünk meg községünk időskorúiról. A műsor keretében felköszöntjük a legidősebb lakost, és az 50., 60., és 65. házassági évfordulóit az adott évben ünneplő házaspárokat.

Az idősebb korosztály aktívan részt vesz a kulturális rendezvényeken. Az általuk képviselt hagyományőrző tevékenységekbe, egyesületi munkába a jövőben minél több fiatal bevonása fontos. Mind a Gyöngyöstarjáni Pávakör Egyesület, mind a Nagyik és Unokák énekszóport szívesen adja át tudását és emlékeit a fiatalabb korosztály részére.

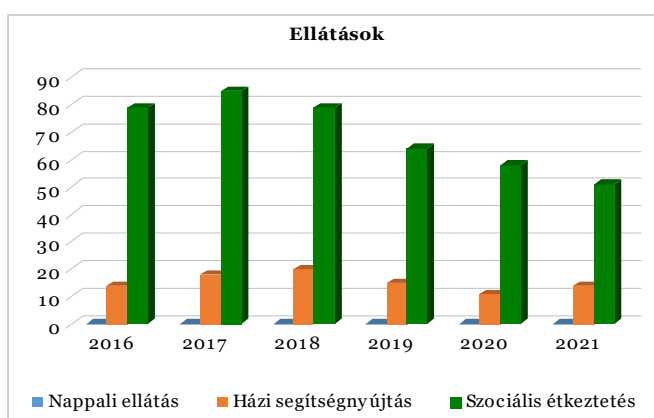
c) idősek informatikai jártassága

A Községi Szintér az idősek, nyugdíjasok részére számítógépes tanfolyam indítását tervezi, ahol felkészült, gyakorlott oktató segít az időseknek elsajátítani a számítógép kezelés és az internetes barangolás alapjait. A tapasztalatok alapján a számítógép ismerete oldja az izoláció érzését, kapcsolatot teremt távol élő családtagokkal, és összeköttetést biztosít az idős ember és az őt érdeklő rendszerek között (ügyintézés, napi sajtó, tömegközlekedés, programok, rendezvények stb.).

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő idősokorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma	Nappali ellátásban részesülő idősokorúak száma	Házi segítségnyújtásban részesülők száma	Szociális étkeztetésben részesülők száma
	fő	fő	fő	fő
2016	456	0	14	79
2017	473	0	18	85
2018	484	0	20	79
2019	485	0	15	64
2020	481	0	11	58
2021	493	0	14	51

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Gyöngyöstarjában nem működik idősokorúak nappali ellátását biztosító intézmény, szociális ellátást az önkormányzat házi segítségnyújtás, valamint szociális étkeztetés formájában tud biztosítani a rászorulóknak részére.

6.4 Az idősoket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A nyugdíjasok különböző klub szintű foglalkozása megoldott a Közösségi Színtér szervezésében, a már működő Nagy-klub, Pávakör jó példa a folytatásra. Működésükhöz az önkormányzat anyagi támogatást biztosít.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Az idősok helyzet, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Egyedül élő idősok gondozása, nappali ellátása	Gondozásba vett idősok számának növelése, idősok otthonának létrehozása anyagi fedezet felkutatásával, pályázati lehetőségek figyelése.
Az idősok és fiatalabb korosztály közötti generációs különbségek nehézségei	Fiatalok bevonása az idősok által szervezett foglalkozásokba, közös programok szervezése, csoportos művészeti- és gyakorlati foglalkozások, ahol a különböző generációk együtt alkothatnak, tevékenykedhetnek (festés, versírás, főzés, rétes készítés, csigacsinálás).

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A településen nem működik olyan gazdálkodó szervezet, mely védett foglalkoztatással foglalkozik. Az önkormányzat a közfoglalkoztatásba csak foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülőket vonhat be, így a fogyatékkal élő személyek közfoglalkoztatására nincs lehetőség.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nincs arról információnk, hogy a településen fogyatékkal élők közül a foglalkoztatás terén hátrányos megkülönböztetés miatt panasszal élt volna az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz.

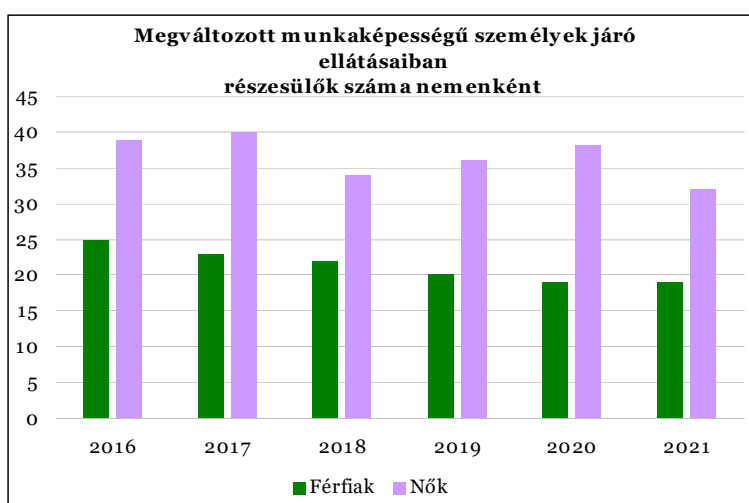
c) fogyatékos és nem fogyatékos kapcsolata

Sajnos elterjedt magatartási forma, hogy a fogyatékosokkal szemben nem mutatnak az emberek toleranciát. Ennek megelőzésére és megváltoztatására elsősorban a nevelésen van a hangsúly. Különböző gyakorlatokkal, alapvető ismeretek megszerzésével elkerülhető az intoleráns magatartás kialakulása (pl. Láthatatlan kiállítás).

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2016	25	39	64
2017	23	40	63
2018	22	34	56
2019	20	36	56
2020	19	38	57
2021	19	32	51

Forrás: TeIR, KSH Tstar

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Ellátási formák:

Fogyatékosági támogatás: a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény 22. §-a alapján biztosított fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül – anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

Rokkantsági járadék: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében, aki a 25. életéve betöltése előtt keletkezett egészségkárosodása legalább 70%-os mértékű, és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátásában nem részesül, rokkantsági járadékra jogosult.

Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény), különféle kritériumok megléte esetén, a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult.

Parkolási igazolvány: Parkolási igazolványra az a személy jogosult,

- aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
- aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
- akit vaknak minősítettek (a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló 1032/1971. (VII. 14.) Korm. határozat végrehajtásáról szóló 6/1971. (XI. 30.) EüM rendelet alapján - 2001. július 1-jét megelőzően), vagy
- aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül.

Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:

Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás

Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A közzintézmények közül az önkormányzat, óvoda, iskola, Közösségi Szintér, gyógyszertár, orvosi rendelő épülete akadálymentesített.

A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozódási lehetőségekre. (Fot. 5. § (1)- (2))

A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítség feltételeit. (Fot. 6.- 7. §)

A helyközi közlekedésben a közszolgáltatónak kell biztosítani az akadálymentesített közlekedési eszközöket, és jelezni, hogy mely járat akadálymentesített. Mára egyre több tömegközlekedési eszközt tesznek mozgásukban korlátozott személyek számára is elérhetővé.

A közterületek akadálymentesítésére az önkormányzat kezelésében levő járdák felújításánál külön figyelmet kell fordítani. Ennek figyelembe vételével készült el az iskolába vezető úton a gyalogos átkelőhely, mely a fogyatékkal élők segítése mellett az autók számára sebességcsökkentő elemmel is kiegészült.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az akadálymentes környezet (közlekedési útvonalak, burkolatok) nem teljes körű	A közszolgáltatás nyújtó intézmények teljes körű akadálymentesítését követően a település közlekedési útvonalainak teljes akadálymentesítése.
Fogyatékkal élőkkel szembeni intolerancia kialakulásának megelőzése	Nevelési szempontok figyelembe vétele, jó gyakorlatok elsajátítása, ismeretek átadása.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Gyöngyöstarjában a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. Sok esetben az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonjuk a szervezeteket. Minden képviselő-testületi ülésre meghívást kapnak, ahol kifejthetik véleményüket az egyes döntések meghozatalának folyamatában. A civil szervezetek függetlenségét elismerjük és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük.

A szoros együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek.

Gyöngyöstarjában az alábbi bejegyzett egyesületek működnek:

- Gyöngyöstarjáni Rekreációs Egyesület,
- Világos Szándékkal Gyöngyöstarjánért Egyesület,
- Gyöngyöstarjáni Polgárórség
- Gyöngyöstarjáni Pávakör Egyesület
- Gyöngyöstarjáni Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- Mosolyfalva Alapítvány
- A Gyöngyöstarjáni Iskolás Gyermekekért Alapítvány
- Egészséges Jövőért Gyöngyöstarján Közalapítvány

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek az közigazgatás vezetői, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Módszere az online kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd program tervezet véleményezése.

A www.gyongyostarjan.hu honlapon az elfogadott dokumentum hozzáférhető, így az esélyegyenlőségi folyamatokat, intézkedéseket megismerhetik. Ezáltal biztosított a megvalósítás folyamatos ellenőrzése is.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Alacsony iskolai végzettségűek, idősek hátrányos munkaerő-piaci helyzete	Képzési lehetőségek elérésének támogatása, a foglalkoztatás elősegítése. Álláskeresés és képzésen való részvétel támogatása a szociális munka eszközeivel. Tájékoztatás, információk elérhetővé tétele a munkanélkülieknek adható támogatásról.
Gyermekek	Több gyermek járjon a helyi általános iskolába, felső tagozaton is	Az iskola és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítése, az iskolában fejlesztő órák, valamint szakkörök, programok, szervezése, a diákélet fellendítése.
	Magatartási, nevelési, beilleszkedési problémák	Óvodapszichológus rendszeres jelenléte már az óvodában, nevelési problémákat feldolgozó, ismeretterjesztő előadások szervezése már az óvodás korú gyermekeket nevelő szülőknek, klub formában rendszeres összejövetelek szervezése a 3 év alatti gyermeket nevelők számára, családi napok szervezése. Cél legyen a megelőzés. Egyéni bánásmód alkalmazása az óvodai nevelésben, melyben szoros együttműködés valósuljon meg a szakemberekkel.
Nők	Időskorú nők növekvő munkanélkülisége	Támogatások biztosítása, képzések, tanácsadás, közfoglalkoztatásban történő alkalmazás.
	Gyermeket egyedül nevelő nő vagy a több gyermeket nevelő családok elszegényedése	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során a célzott támogatások körének ismertetése az érintettekkel, esetleges bővítési lehetőség átgondolása.
	Családon belüli erőszak előfordulása	Előfordulási esetek felkutatása, partnerek bevonása.

Idősek	Egyedül élő idők gondozása, nappali ellátása	Gondozásba vett idők számának növelése, idők otthonának létrehozása anyagi fedezet felkutatásával, pályázati lehetőségek figyelése
	Az idősebb és fiatalabb korosztály közötti generációs különbségek nehézségei	Fiatalok bevonása az idők által szervezett foglalkozásokba, közös programok szervezése, Fiatalok bevonása az idők által szervezett foglalkozásokba, közös programok szervezése, csoportos művészeti- és gyakorlati foglalkozások, ahol a különböző generációk együtt alkothatnak, tevékenykedhetnek (festés, versírás, főzés, rétes készítés, csigacsinálás).
Fogyatékkal élők	Az akadálymentes környezet (közlekedési útvonalak, burkolatok) nem teljes körű	A közszolgáltatás nyújtó intézmények teljes körű akadálymentesítését követően a település közlekedési útvonalainak teljes akadálymentesítése
	Fogyatékkal élőkkel szembeni intolerancia kialakulásának megelőzése	Nevelési szempontok figyelembe vétele, jó gyakorlatok elsajátítása, ismeretek átadása.

Jövőképünk

Egy település jóléti politikáját alapvetően a lakosság egészségügyi, szociális és gazdasági szükségletei határozzák meg.

Változó világunk kihívásai társadalmi és helyi szinten is megkövetelik a jóléti rendszer újraértelmezését és a szociális ellátórendszer átalakítását.

Olyan településen kívánunk élni, ahol a falu lakossága békében egymás mellett, boldogulását megtalálva együtt él.

Fontos számunkra, a mélyszegénységben élők munkaerő piaci helyzetének javítása.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek számának növelését, jövőbeli boldogulásuk esélyének megteremtését, a közoktatási feladatok magas szintű ellátását.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek tapasztalatára, óvjuk egészségüket, hogy a generációk minél tovább egymás mellett élhessenek.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetében a munkahely, család harmóniájának megteremtését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életkörülményeire, a teljes élethez szükséges feltételek megteremtésére.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Az egyes intézkedési területekre vonatkozóan a részletes kifejtést az összefoglaló táblázat mutatja.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

A helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához c. 2021. évi Belügyminisztériumi Útmutató 13.3 pontja alapján

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sor-száma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Mélyszegénységben élő, alacsony iskolai végzettségűek, idősök helyzete	Alacsony iskolai végzettségűek, idősök hátrányos munkaerő-piaci helyzete	hosszú távú jövedelem biztosítása	Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Képzési lehetőségek elérésének támogatása, a foglalkoztatás elősegítése. Álláskeresés és képzésen való részvétel támogatása a szociális munka eszközeivel.	önkormányzat által kijelölt személy	2028. 09. 30. (szombat)	elhelyezkedettek száma	anyagi fedezet biztosítása, pályázati forrás elérhetősége	pályázati forrás biztosítása	Ebben az esetben nem releváns
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Helyi általános iskolások létszámának gyarapítása	Több gyermek járjon a helyi általános iskolába, felső tagozaton is	Iskolás tanulók létszámának növelése	Nemzeti Ifjúsági Stratégia	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Az iskola és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítése, az iskolában fejlesztő órák, valamint szakkörök, programok, szervezése, a diákélet fellendítése	Intézményvezetők, szabadidő-szervező	2026. 09. 30. (szerda)	Alsó és felső tagozatos tanulók száma	Személyi feltétel, pályázatok bevonása	Személyi és anyagi feltétel	Ebben az esetben nem releváns
2	Veszélyeztetett gyermekek felzárkóztatása	Magatartási, nevelési, beilleszkedési problémák feltárása, fokozott figyelemmel kísérése, veszélyeztetettség okának feltárása	A nehezen kezelhető gyermekek közösségbe történő beilleszkedésének segítése, hátrányos helyzetben lévő sajátos nevelési igényűek küzdő gyermekek felzárkóztatása	Nemzeti Ifjúsági Stratégia	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	fejlesztést igénylő programok, tréningek szervezése, gyermekjóléti szolgálat pszichológusával történő kapcsolat felvétel	Intézményvezető, családsegítő munkatárs, szabadidő-szervező	2026. 09. 30. (szerda)	a programban részt vevők száma, felzárkóztató programok esetszámai, iskola pszichológus igénybevétele	pályázati források	Személyi és anyagi feltétel	Ebben az esetben nem releváns
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Családon belüli erőszak előfordulása	Családon belül erőszak sok esetben feltáratlan marad, a bántalmazott személy eltitkolja a történéseket	családok helyzetének javítása		Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	előfordulási esetek felkutatása, partnerek bevonása	gyermekjóléti szolgálat munkatársai	2028. 09. 30. (szombat)	a programban résztvevők száma	önkéntes résztvevők, pályázati források	személyi és anyagi feltétel biztosítása	Ebben az esetben nem releváns
2	Növekvő munkanélküliség	Időskorú nők növekvő munkanélkülisége	munkahelyek hiányában közfoglalkoztatás keretén belül a nők foglalkoztatási esetek számának növelése	munkaügyi központ dokumentumai	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Támogatások biztosítása, képzések, tanácsadás, közfoglalkoztatásban történő alkalmazás	önkormányzat által kijelölt személy	2028. 09. 30. (szombat)	foglalkoztatott munkanélküliek száma, munkahelyek számának növekedése	pályázati források, magánszférában-vállalkozásokban történő foglalkoztatás	Hosszabb idejű foglalkoztatás lehetősége, támogatott pályázatok megtartása mellett	Ebben az esetben nem releváns

3	Alacsony jövedelmű családok elszegényedése	Gyermekek egyedül nevelő nő vagy a több gyermeket nevelő családok elszegényedése	Alacsony jövedelemből élők esetében a különböző szolgáltatások, juttatások szélesebb körben történő megismertetése	Európa 2020 stratégia	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogynéességügyi Program (2015-2025) Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során a célzott támogatások körének ismertetése az érintettekkel, esetleges bővítési lehetőség átgondolása	Intézményvezető, családsegítő munkatárs, önkormányzat által kijelölt személy	2026. 09. 30. (szerda)	különböző juttatásokkal ellátott személyek számának növekedése	személyi feltétel, anyagi fedezet biztosítása	kedvezmények megtartása	Ebben az esetben nem releváns
---	--	--	--	-----------------------	--	---	--	------------------------	--	---	-------------------------	-------------------------------

IV. Az idősek esélyegyenlősége

1	Egyedül élő idősök gondozása, nappali ellátása	Egyedül élő idősök gondozása, nappali ellátása	Gondozónők számának igény szerinti növelése, idősök nappali ellátásának biztosítása anyagi fedezet felkutatásával, pályázati lehetőségek figyelése		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	Gondozásba vett idősök számának növelése, idősök otthonának létrehozása anyagi fedezet felkutatásával, pályázati lehetőségek figyelése	családsegítő szolgálat munkatársai, polgármester	2028. 09. 30. (szombat)	Ellátott, illetve gondozott személyek száma	személyi feltétel folyamatos biztosítása, esetleges pályázati forrás kiegészítése	személyi feltétel folyamatos biztosítása, pályázati forrás	Ebben az esetben nem releváns
2	Generációk közötti kapcsolatok	Az idősebb és fiatalabb korosztály közötti generáció különbségek nehézségei	Fiatalok bevonása az idősök által szervezett foglalkozásokba, közös programok szervezése, hagyományörzés	Nemzeti Ifjúsági Stratégia	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	Fiatalok bevonása az idősök által szervezett foglalkozásokba, közös programok szervezése	program-szervező	2028. 09. 30. (szombat)	programokon részt vevők száma	önkéntesek toborzása, pályázati lehetőségek	pénzügyi forrás és személyi feltétel biztosítása	Ebben az esetben nem releváns

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

1	Középületek valamint járdák teljes akadálymentesítése	Az akadálymentes környezet (közlekedési útvonalak, burkolatok) nem teljes körű	közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés, fogyatékkal élők élet minőségének javítása	településrendezési terv	Országos Fogynéességügyi Program (2015-2025) Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	A közszolgáltatás nyújtó intézmények teljes körű akadálymentesítését követően a település közlekedési útvonalainak teljes akadálymentesítése	polgármester	2028. 09. 30. (szombat)	Akadálymentes épületek, járdák száma, közlekedési lehetőség biztonsága	pénzügyi fedezet, pályázatok	pénzügyi forrás biztosítása	Ebben az esetben nem releváns
2	Fogyatékkal élőkkel szembeni társadalmi aktivitás növelése, intolerancia kialakulásának megelőzése	Társadalmi aktivitás hiánya, intoleráns magatartásminták átvétele fiatal korban	Nagyobb társadalmi aktivitás, a fiatalok érzékenységének erősítése a fogyatékkal élők irányába		Országos Fogynéességügyi Program (2015-2025) Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Társadalmi aktivitást ösztönző programok, kezdeményezések támogatása, partnerség. Érintett személyek felkutatása, önkéntesek bevonása	szakértelmű segítők igénybevétele, pl.: foglalkoztatási mentor, tanácsadó, civil szervezetek, egyház, program-szervező	2026. 09. 30. (szerda)	Felmérésekben, programokban résztvevők száma	személyi feltétel biztosítása, civil szervezetekkel történő szoros együttműködés	felmérésekhez önkéntesek toborzása	Ebben az esetben nem releváns

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Az Önkormányzat a Helyi Esélyegyenlőségi Programban meghatározott célok megvalósulását két évente felülvizsgálja, melynek keretében vizsgálja, hogy a helyzetelemzés továbbra is helytálló-e, felméri a lejárt határidejű intézkedések teljesülését és eredményét. Szükség esetén módosítja azt, vagy új esélyegyenlőségi programot fogad el.

A nyilvánosság biztosítására az Önkormányzat honlapja rendelkezésre áll. A hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát szükséges megértetni a lakossággal. A támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása, a tolerancia, a befogadás érdekében az Önkormányzat felhívja az intézményeinek a figyelmét, hogy a különböző rendezvényeik kiadványaiba építse be a Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltakat.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

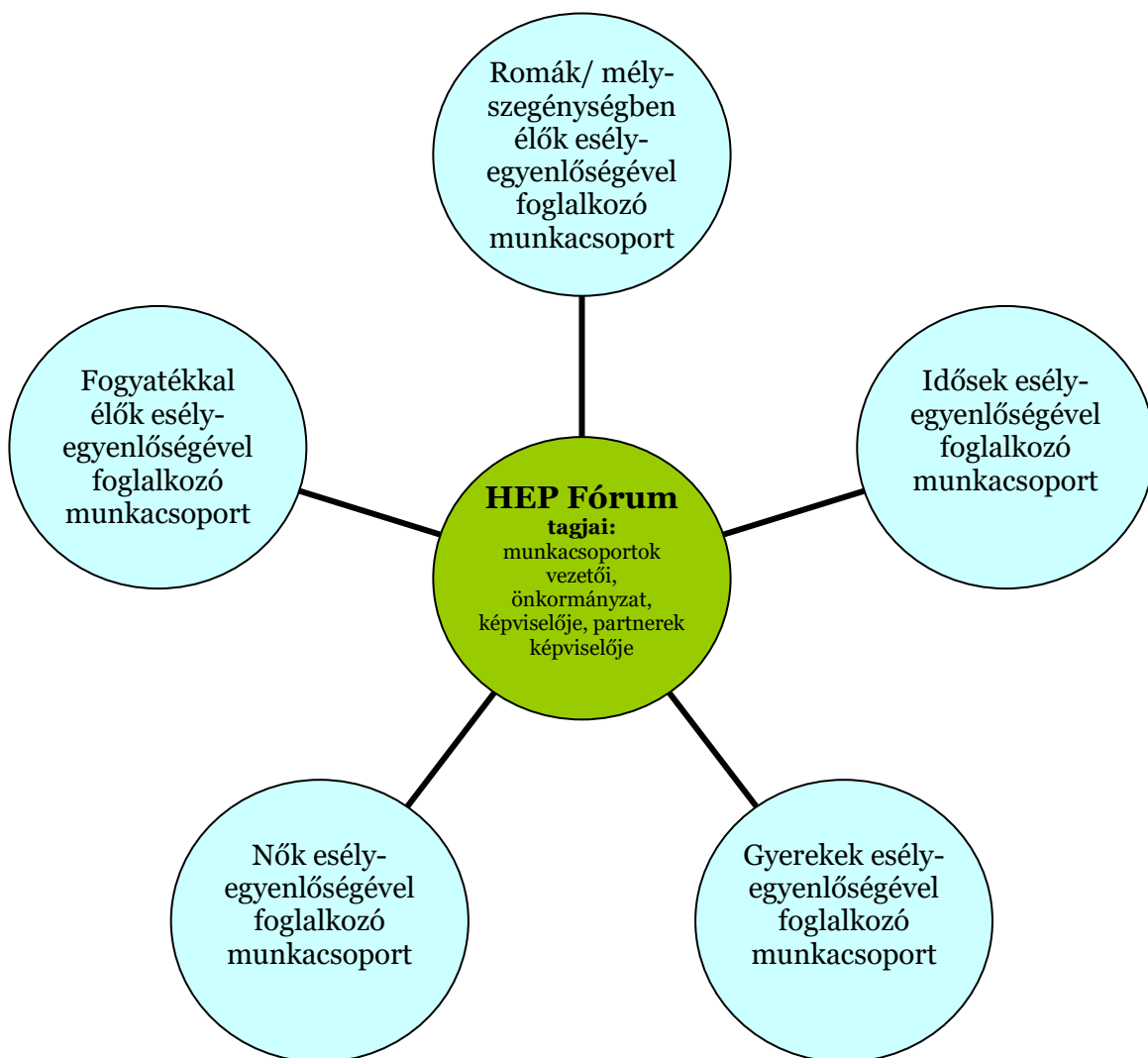
A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében minden évben összehívásra kerül a Szociálpolitikai Kerekasztal Fórum.

A Szociális Kerekasztal Fórum HEP-mal kapcsolatos feladatai:

- a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehatott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása,
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások két évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása.

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése az évenként megtartott Szociálpolitikai Kerekasztalon belül:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

A HEP Fórumok összetétele:

Tagok

- polgármester,
- a közös önkormányzati hivatal jegyzője,
- a Pénzügyi, Szociális, Ügyrendi és Településfejlesztési bizottság képviselői,
- az általános iskola és a Mosolyfalva Óvoda vezetői, képviselői,
- gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,

- helyi jelzőrendszeri felelős,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok.

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről Gyöngyöstarjáni Közös Önkormányzati Hivatal jegyzője felel:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - ~ Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - ~ Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - ~ Támogatja, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - ~ Kötelessége, hogy megtegye a szükséges lépéseket az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben, vizsgálatot kezdeményez, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedik.

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítsék, és egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.

- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Gyöngyöstarján község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Gyöngyöstarján község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 82/2023. (IX. 7.) számú határozatával elfogadta.

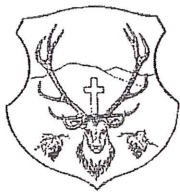
Mellékletek:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Gyöngyöstarján, 2023. szeptember 11

Kiss Viktor
polgármester

JEGYZŐKÖNYVI KIVONAT
GYÖNGYÖSTARJÁN KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK
2023. SZEPTEMBER 7. NAPJÁN
MEGTARTOTT NYÍLT ÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVÉBŐL

**Gyöngyöstarján Község Önkormányzata Képviselő-testületének 82/2023. (IX. 7.) KT
határozata**

Helyi Esélyegyenlőségi Programjának elfogadásáról

Gyöngyöstarján Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a „Javaslat a Gyöngyöstarján Község Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjának elfogadására” című előterjesztést megtárgyalta és az alábbi határozatot hozta:

1. Gyöngyöstarján Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a határozat 1. számú melléklete szerinti tartalommal elfogadja Gyöngyöstarján Község Önkormányzata 2023-2028. évre vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Programját, ezzel egyidejűleg a 74/2022. (XI. 10.) önkormányzati határozattal felülvizsgált és módosított Helyi Esélyegyenlőségi Programját hatályon kívül helyezi.

2. Gyöngyöstarján Község Önkormányzata Képviselő-testülete felhatalmazza a polgármestert a dokumentum aláírására.

Felelős: Kiss Viktor polgármester

Határidő: azonnal

3. Gyöngyöstarján Község Önkormányzata Képviselő-testülete felkéri a jegyzőt, hogy gondoskodjon a dokumentum nyilvánosságának biztosításáról az önkormányzat honlapján történő közzététel útján.

Felelős: Dr. Jakab Csaba jegyző

Határidő: 15 napon belül

4. Gyöngyöstarján Község Önkormányzata Képviselő-testülete felkéri a HEP IT-ben meghatározott felelősöket, együttműködő partnereket, hogy a településen élők esélyegyenlőségének növelése érdekében működjenek közre a programok megvalósításában.

Felelős: Dr. Jakab Csaba jegyző

Határidő: azonnal

k. m. f.

Kiss Viktor sk.
polgármester

Dr. Jakab Csaba sk.
jegyző

A kiadmány hitelül:

Dr. Jakab Csaba
jegyző